

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis franco per post
binnenland bij vooruitbetaling. f 2.00
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
Afzonderlijke nummers. . . » 0.10
Men abonereer zich voor minstens zes maanden
ingande op den dag der eerste toezending f 1.—

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . . . 0.09
» » » 1000 » . . . 0.08
» » » 3000 » . . . 0.07

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan den Voorzitter, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, 7a Heerengracht of aan den Secretaris, M. A. VAN HEEKEREN, 204 Oranje-Nassanstraat, beiden Den Haag.

Voor de Administratie, ook wat betreft Abonnement en Verandering van woonplaats, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 109 Laan Copes v. Cattenb. Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haugpoort 4, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor het buitenland f 2.50). Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één'schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Inhoud van dit nummer.

Voor den Noodlijdenden Javaan. — Mededeelingen. — Onze nieuwe Afdeling te Apeldoorn. — Oost-Ind. Berichten. — West-Ind. Berichten. — Van vreemde Koloniën. — Los en vast verhe. — Ingezonden. — Correspondentie. — Voornaamste inhoude van Nederl. Tijdschriften voor Oost- en West-Indië. — Mail. — Feuilleton.

Voor den Noodlijdenden Javaan

Op 15 Januari bleef in kas. f 248.48
Sedert werd ontvangen:
Van B. te Utrecht 1.—
Als netto-opbrengst van giften bij gelegenheid der tentoonstelling te Apeldoorn. 34.86
Rest dus in kas f 279.34

Van C. te A. kregen wij 't ondervolgend schrijven:

Hooggeachte Redactie,

Zoo even eerst — ik moet mij wederom verontschuldigen, dat ik Uw blad zoo laat inzag — las ik het ingezonden stukje van den heer Br. à Br. in het Koloniaal Weekblad. De bedoelingen van den schrijver zijn ongetwijfeld zeer edel en kunnen alleen voortkomen uit een braaf hart. Maar vergun mij nu ook eens te zeggen, wat ik met mijn schrijven beoogde:

Onder mijne vroegere kennissen te 's Gravenhage waren er velen, die doozen vol bijouteriën hadden. Eene had er zelfs zooveel, dat zij zelve niet wist, wat zij al zoo bezat. Welnu, als zulke ruim-bedeelde dames ieder een kleinigheid zouden willen afstaan, zou er een aardige collectie worden verkregen, die bij verloting zeker een flink bedrag zou opleveren.

Wat ik gaf, was mijn laatste souvenir. De andere stukken gingen ook voor anderen weg. En daar, waar ik nu uit vriendschap voor den Javaan dit offer bracht, trof het schrijven van den heer Br. à Br. mij zeer.

Met mijn dank aan het Hoofdbestuur, dat dit mijne gave wel heeft willen aanvaarden, druk ik hierbij de hoop uit, dat mijn offer een spoorslag moge wezen voor hen en haar, die uit volle beurs kunnen putten om den nood te lenigen van onzen bruinen broeder.

CORRIE, te A.

Wij geven aan dezen brief gaarne een plaats en verklaren ons bereid om naar Corrie's aanwijzing te handelen, omdat wij werkelijk de overtuiging hebben, dat er met iederen stuiver, die voor de arme Javanen naar Indië wordt gezonden, goed wordt gedaan. Nog kort geleden lasen wij een brief van v. Emmerik, waarin hij beschrijft hoeveel ellende hij nog ontmoet en hoe veel hij nog zou kunnen doen, als hij meer ruimte van middelen had en in het jongste nummer van

„De Echo”, pas per mail ontvangen, staat een eenvoudig, het gemoed aangrijpend artikel van Mej. Jansz, uit Pangoengsen.

Wij blijven daarom vragen aan allen, die eene gift — groot of klein — missen kunnen en het arme volk van Java daarmee willen weldoen.

Mededeelingen.

I. Van het Hoofdbestuur:

a. In de Vergadering van 17 dezer werd door ons, betreffende de Redactie en de Administratie van het „Koloniaal Weekblad” het navolgende besloten:

Ten eerste; dat de Redactie voortaan zal worden toevertrouwd aan een commissie uit haar midden uit de heeren: G. E. V. L. van Zuylen, J. W. L. van Dissel, H. L. Vorstenbos en M. A. van Heekeren.

Ten tweede; dat tot verantwoordelijk Voorzitter dier commissie wordt benoemd de heer G. E. V. L. van Zuylen, zullende de commissie uit haar midden een Secretaris kiezen, die bij ontstentenis den Voorzitter vervangt, wat betreft de algemeene regeling van den inhoud van het blad en wat aangaat zijne verantwoordelijkheid in dit opzicht, tegenover het Hoofdbestuur.

Ten derde; dat tot Administrateur van het „Koloniaal Weekblad” wordt benoemd de heer W. van der Zijl, die als zodanig lid zal zijn van de hierboven genoemde Redactie-Commissie.

(Men lette op de wijziging van het Hoofd van dit Blad).

b. Ten vervolge op het in eene vorige Hoofdbestuursvergadering genomen besluit om tegen 1 Mei a.s. de huur van ons lokaal, Heerengracht 4, op te zeggen, kwam den 17 Januari de vraag ter sprake, of bij de verhuizing naar een ander lokaal, de Vereeniging zou voortgaan met het exploiteeren van een restaurant voor de leden en hunne gasten.

In beginsel werd besloten, dat daartegen geen bedenkingen zijn, maar dat eene samenkomst moet worden bijeengeroepen van de obligatiehouders, die door de gecontracteerde leening, het huren en exploiteeren van Heerengracht 4 hebben mogelijk gemaakt.

Aan die Vergadering zal door het Dag. Bestuur verslag worden uitgebracht over het in de twee eerste jaren verkregen resultaat en in verband met den door hare meerderheid aan te wijzen weg, zal de zaak verder door het Dagelijksch Bestuur worden geregeld.

II. Van de afdeling 's Gravenhage:

De, op het gebied van de sport, in Nederland zeker algemeen bekende heer, C. C. A. Dudok de Wit, ons medelid, zal op Woensdag 18 Februari in het lokaal Diligentia zijne reis over Java komen vertellen en zijn voordracht verrijken door eene reeks lichtbeelden, naar door hem ter plaatse vervaardigde photo's.

Wij geven van dit feit nu reeds kennis, opdat onze leden, zoowel van 's Gravenhage als uit de omstreken, er vooraf op zouden kunnen rekenen, dien avond vrij te houden om te gaan zien en hooren.

Bijna in alle plaatsen van beteekenis in Nederland werd van de photo's der reis van Dudok de Wit, met groot succes een Tentoonstelling gehouden en naar wij vernemen zal ook den Haag spoedig in dit opzicht eene beurt krijgen.

Is echter het bezoek eener tentoonstelling, waarop men de gansche reis kan volgen, reeds zeer belangrijk, nog veel interessanter zal het zijn om den reiziger, als aangenaam causus overbekend, bij de afbeeldingen op het lichtscherm zijne reisindrucken te hooren meedeelen.

Ook voor 't verspreiden van populaire kennis van O-Indië, buiten onzen kring, zal de voordracht uitnemend dienstig zijn, want, zooals men weet,

hebben ook zij, die geen lid zijn van de Vereeniging, toegang tot onze serie winterlezingen, waarvan deze de vijfde, dat is op één na de laatste, zijn zal.

Zegt het voort!

Onze nieuwe Afdeling te Apeldoorn.

Met een kort woord werd, reeds in ons vorig nummer, melding gemaakt van de oprichting eener nieuwe Afdeling van „Oost en West” te Apeldoorn; voor onze lezers achten wij het niet onbelangrijk om van de samenkomst, waarin die Afdeling tot stand kwam en van de toontoonstelling van Indische Kunstnijverheid, die daarmee gepaard ging, een kort verslag te geven.

Door de goede zorgen van onzen ijverigen correspondent, den oud-luitenant-kolonel van het O.-Ind. leger, P. B. Bruijn van Rozenburg, had zich te Apeldoorn eene commissie gevormd, bestaande uit de heeren: K. H. Koentze, P. H. van Hengst, E. W. van Baerle en de dames Mevr. van Hengst, Mensing van Charente, van Baerle en Mej. M. A. Jonkers, om ter plaatse eene tentoonstelling te arrangeren van de Indische kunstnijverheidsvoorwerpen, die op de Tentoonstelling te Turijn zoozeer de aandacht hadden getrokken, zoodat de presidente onzer 5e Commissie en de secretaresse Mej. H. W. van Baak alle mogelijke hulp vonden en Maandag in één enkelen dag de ruime en daartoe, uitnemend geschikt zaal van het hotel v. d. Burg een prachtig geheel vertoende van Indische kunstnijverheid op allerlei gebied. De inzending van Turijn was nog belangrijk aangevuld uit de particuliere verzamelingen der Apeldoornsche medewerkers.

De tentoonstelling op Dinsdag 13 Januariafgelopen, was dan ook een volkomen succes! Honderden bezoekers genoten van al het fraaie, wat er te zien was en verscheidene hoofden van onderwijsinrichtingen brachten er hunne leerlingen, die geleid door de dames van het comité en door Dr. Groneman, die daartoe welwillend zijne zeer gewaardeerde hulp verleende, uitleg kregen van alles, wat er te zien was.

Er was bij al de aanwezigen maar één roep, geaar aan het bij herhaling te kennen gegeven verlangen om ook nog Woensdag de tentoonstelling open te houden, die dan zeker op een niet minder druk bezoek zou hebben kunnen rekenen. Jammer! dat het niet mogelijk was om aan dit verlangen te voldoen. Woensdag-avond moest alles weer ingepakt zijn, want de zaal zou dien avond voor een ander doel gebruikt worden. Te ruim 5 ure n.m. werd dus Dinsdag de tentoonstelling gesloten, maar 's-avonds om 8 ure kon men terugkomen, om te luisteren naar de presidente, die zou spreken over Indische-Kunstnijverheid en over 't doel der Vereeniging „Oost en West.”

Ook bij deze voordracht was de zaal propvol en met belangstellende aandacht werd er geluisterd.

De heer Koentze, oud-kapitein der Mariniers, Voorzitter der Commissie van Voorbereiding, sprak het volgende inleidend woord:

„Dames en Heeren! Ik kwijt mij van de vereerende en aangename taak bij U in te leiden Mevrouw van Zuylen—Tromp, presidente van de Vereeniging Oost

al haar handelingen waren plotseling opgekomen en uitgevoerd: nooit rijpelijk overlegd geweest. Zij zou zich nu in den dood werpen, zooals zij zich had geworpen in den hartstocht, alles onder den invloed van geestesoverspanning; de fysieke attractie van den afgrond, waarin zij zich wilde neerstorten, in den afgrond des doods, kreeg nu zelfs een soort bekoring voor haar. Weldra zou nu alle leed geleden zijn. Zij had zich maar toe te vertrouwen aan de golven, der altijd gereed zijnde, en in haar onmiddellijke nabijheid aanwezige groote zee.

En met een gebaar van uitdaging tot haar schoonzuster verliet Rose op zekeren achtermiddag haar woning, tot zich zelve zeggende, dat dit nu voor de laatste maal zou zijn. Langzaam en als een willoos werktuig liep zij nu naar het strand, en aan de zee gekomen zijnde, bedacht zij zich ook maar één oogenblik, en overwoog, of zij wel het recht had, tegelijk met haar eigen leven, ook dat van het nog niet geboren, maar toch al levende wezentje te vernietigen? Maar zij troostte zich met de overtuiging, dat juist het grootste bewijs van liefde, dat zij dat ongeborene wicht zou kunnen geven, zoude zijn, om het aan alle ellende van het leven geheel te onttrekken. Zij daalde nu al lager en lager en wierp een laatste afscheidsblik om zich heen, toen, op eens, vlak achter haar, een maal al te wel bekende stem uitriep: Rose! Rose! En op hetzelfde oogenblik voelde zij op haar schouder, de zware, ruwe hand van Anna-Marie, die haar op heftigen toon vroeg: Wat doet gij hier? Diezelfde baar zou ik ook u kunnen doen, antwoordde de ongelukkige jonge vrouw bitter en wrevelig, nu zij zelfs haar laatste reddmiddel zich zag ontgieten.

en West, die de loffelijke taak op zich heeft genomen, om ook in Apeldoorn meer belangstelling en medewerking voor onze kolonien op te wekken en zoo mogelijk het nog te veel waarneembare, onverschillige en koudbloedige, het *laisser aller* daarvoor te doen plaats maken.

Mevrouw van Zuylen heeft land en volk leeren kennen, liefhebben en waardeeren, ook voor de onberekenbare waarde, die Indië voor ons heeft. Voorzeker, door Indië heeft Nederland het aanzien en prestige naar buiten, waarop het als kleine Staat zoo prat is. Indië is ook in stoffelijken zin van zeer groot (direct en middelijk) voordeel voor ons. Wij hebben daar een groot débouché voor onzen handel en onze scheepvaart, zoodeme een ruim arbeidsveld voor zeer velen onzer kinderen. En dan de schatten, die wij nog niet lang geleden jaarlijks trokken, de zoogenaamde baten, wat eigenlijk wel riemen snijden was van andermans leder en waarvoor wij spoorwegen en kanalen hebben aangelegd, schulden gedelgd en wie wet wat al meer. Cijfers noem ik hier niet, al zijn zij verbazend groot, maar de moraliteit van het feit en van ons doen weegt ten deze het zwaart. Ettelijke jaren geleden verklaarde zelfs een lid der Eerste Kamer in eene zitting, dat ten opzichte van Indië, de baten hem het meest ter harte gingen. En hierin staat die staatsman niet alleen, maar wij allen, die invloed kunnen uitoefenen op de samenstelling van Kamers en Regeering, handelen bij onze verkiezingen, alsof Ned.-Indië ons verschilt is; laten toe, dat vele vicieuze regelingen vigerend blijven, dat nog onrecht geschiedt en de belangen van de ruim 30 miljoen menschen, naast de onze, worde verwaarloosd, ja benadeeld. Ik treed niet in details, omdat het daartoe hier allerminst nu de plaats is, maar ik wil U doen opmerken, dat het humaner, ook wijzer zou zijn als wij ons meer beijerden de bevolking goede redenen te geven zich over ons bestuur te verheugen, niet het minst met het oog op onze vele benijders, die men in Indië zooveel betekenend door B. V. (buitenlandschen vijand) aanduidt, waartegen men tegenwoordig op maatregelen bedacht is, die weinig zullen helpen, als de bevolking geen reden heeft, naast ons dapper en onversaagd Ind. leger, hare afhankelijkheid te toonen. Alleen met eene ons goed gezinde bevolking, geëncadreed, om het zoo uit te drukken, door een sterk en valide leger, kunnen en zullen wij ons kostbaar Insulinde behouden.

Dat wij dan wakker worden, tot het bewustzijn komen van de groote belangen, die wij bij Indië hebben, daargelaten de verplichtingen die wij aan Indië verschuldigd zijn, dus Indië recht doen wedervaren, de bevolking beschermen, opheffen en tot welvaart brengen, wat in het belang is ook voor ons aanzien en prestige, zoodeme voor onze morele en materiele belangen.

Dat wij den vreemde toonen, zulke kolonien waard te zijn, ze begeren, te behouden, maar ook ze weten te beheeren.

Ik eindig hier mijne inleiding, Dames en Heeren, en bewaar het vele dat ik van Indië nog zou willen zeggen, voor eene meer passende gelegenheid, omdat ik nu het woord wensch te geven aan de hooggeachte presidente, wat ik dan ook de eer heb te doen.”

Het eerste deel der voordracht was een duidelijke uiteenzetting van de wordings-geschiedenis der Vereeniging „Oost en West”; van het doel, dat zij beoogt en van den arbeid, die het Hoofdbestuur en de verschillende Commissiën verrichten om dat doel te bereiken.

Op voorstel van den heer K. W. van Muijden werd toen, nadat nog 33 der aanwezigen waren toegetreden, de afdeling Apeldoorn opgericht en de „Commissie van Voorbereiding” tot voorloopig Bestuur benoemd, hetgeen door die dames en heeren werd aangenomen.

Ik, hernam Anne-Marie, ik doe mijn plicht, door U te bewaken.

Gij hebt mij dus weer bespied, wilt ge zeggen, niet waar? Gij gaat dus voort met wat ge al sedert maanden en maanden hebt gedaan, met mij te bespieden en het leven te ver-gallen. Denkt ge niet, dat ik niet weet, hoe ge mij haat?

Of ik U al dan niet haat, dat is nu de vraag niet, maar wel, dat ik niet al wat ik weet, wil openbaren aan mijn broeder, omdat die daardoor gek van droefheid zoude worden. Hebt ge wel een goed begrip van hetgeen liefde, ware liefde is, Madame Rose Magorrec?

Ik weet wat marteling is, dát althans hebt gij mij heel goed geleerd. Maar dat zal gauw gedaan zijn. Ik zal er een eind aan maken, zoo niet vandaag dan morgen of later, verstaat ge mij, Mademoiselle Magorrec?

Ik versta U uitmuntend. Al drie maanden help ik u, om mij en om iedereen te bedriegen!

Welnu, die ge dan toch al alles hebt ontdekt of gaderen, zei Rose, bijna verlicht door het besef, dat zij nu althans niet meer behoefde te bekennen, waarom belet ge mij dan om gerechtigheid te oefenen? Ik wilde toch geen kwaad doen, alleen maar de adder en haar gebroed vernietigen!

Dit gezegde was dikwijls door Anne Marie verteld en gelegenheden gebezigd, maar nu zeide zij eenvoudig en beslist: Ik wil niet, dat gij een misdaad begaat, en het zal ook niet gebeuren. Nu niet, en ook later niet.

Waarom toch? Zoo als gij mij haat, moet ge mij juist de waarom martelingen der hel toewenschen.

Anna Marie grijslachte en zeide: Oeh! aan U denk ik in het geheel niet. Alleen maar aan mijn armen broeder,

FEUILLETON.

JALOUZIE.

Vrij naar het Fransch van Th. RENTZON.

(Vervolg).

Wel, neen! Wel neen, riep dan de jonge vrouw in doodsangst uit. Geen doctor! Ik ben immers niet ziek!

Zij leed nu de afgrijpselijke angst en smarten van een door het gerecht achtervolgd misdadiger, die weet, dat hij zijn noodlot niet meer kan ontgaan, en die toch nog zoo lang mogelijk den strijd voert om het bestaan, en met de laatste krachten zijn vrijheid, wellicht zijn hoofd tracht te verdedigen.

Zij was letterlijk radeloos! Zij dacht, dat die zwarte, doordringende en altijd als dolken op haar gerichte inquisitoriale oogen van Anne-Marie al lang haar geheim hadden geraden.

En toen was het, dat Rose op een nieuw voorwendsel, op een toeven leugen — zij deed trouwen niets anders meer dan liegen — nog een laatste wanhopige poging besloot te wagen. Ongevoelig voor haar schriftelijke smeekbeden zou, zoo dacht ze, Ralph toch niet ongevoelig kunnen blijven, als zij hem persoonlijk ging verbidden, en op de knieën om hulp, om genade smeekte.

Het begin van dit verhaal heeft echter reeds doen zien, dat ook die laatste poging vruchteloos en een laatste, nu

beslissende, jammerlijke teleurstelling te meer voor haar was.

Van af dit oogenblik begon Rose te peinzen over een reddmiddel, dat ook den meest rampzaligen mensch nog altijd ten dienste staat en wel over het vernietigen van haar bestaan, over zelfmoord!

Maar nog was de magische invloed, die haar verleider op haar bleef uitoefenen, te sterk geweest. En nu, bij haar terugkomst, moest zij nog de verlengde afwezigheid van haar man vernemen. Alles scheen dan ook tegen haar samen te spannen! Alles besloten om haar geheel te verderven!

Er bleef haar dus niets over, dan zich op genade en ongenade over te geven aan de barmhartigheid van Madame Jagut, haar eenig overgebleven familielid. Maar weldra werd haar, aan Madame Jagut gericht, smeekbrief teruggestuurd met een boetpreke, waarvan de korte inhoud was: dat zij heel vriendelijk bedankte om te spelen voor heelster en konkelaarster.

En nu was de arme Rose eerst recht radeloos en wanhopig. Nu kon zij het onvermijdelijke schandaal niet meer ontkomen, en dan zou Anne Marie natuurlijk met een duivelse vreugde uitroepen: Ik heb het wel gezegd! Ik heb het wel voorspeld!

Welnu, die vreugde, dat leedvermaak zou haar niet worden gegund. Rose besloot om te ontsnappen aan Anne Marie, en aan al haar vijandinnen.

In haar geestesoverspanning maakte zij zich nu al meer en meer gemeenzaam met het idee van te sterven. Dan zou ze niet meer lijden en niet meer worden gekweld. In dat zwakke karakter, zoo vatbaar voor diverse indrukken, volgden de denkbeelden elkaar altijd heel gauw op, bijna

Daarop volgde het tweede deel der voordracht, waarin door de spreker, die kon wijzen op de nog in de zaal aanwezige voorwerpen, van de verschillende takken van O.-Indische Kunstnijverheid en van huisnijverheid niet alleen een duidelijke verklaring werd gegeven, maar omtrent enkele ook zeer belangrijke bijzonderheden werden meegedeeld. Voor het vlechtwerk maakte zij daarbij o. a. gebruik van het bekende boek, dat de heer *Loeber* schreef tijdens de jongste tentoonstelling in den Haag, terwijl zij wat de ciseleeren van koper betreft in de eerste plaats wees op de, door onze toenmalige Afdeeling Ned.-Indië te Weltevreden gehouden Tentoonstelling en het belangrijke deel, dat daarin had, de O.-Indische Controleur *J. E. Jasper*, die zich voor de bevordering der Inlandsche Kunstnijverheid, veel inspanning heeft getroost en daarmede tot groot voordeel van den Javaan nog steeds voortgaat.

Bij het slot der samenkomst sprak de heer Koentze een warm woord van dank tot de president, hetgeen door een goedkeurend applaus der aanwezigen werd bevestigd.

Wij hebben aan het Apeldoornsche verslag bij voorkeur deze plaats in ons blad gegeven, omdat wij propoganda voor de uitbreiding der Vereeniging en vooral propaganda, zoals wij die in het Koninklijk dorp hebben bijgewoond, een voornaam factor achten, om tot het doel te geraken, dat de Vereeniging zich stelt:

«Door ruime verspreiding van populaire kennis onder Koloniën, bij het gansche volk de overtuiging te vestigen, dat de Koloniale belangen in de eerste plaats zijn: Nederlandsche belangen, en het daardoor aan de Regeering gemakkelijk te maken om de krachtige maatregelen te treffen, die zij overtuigd is, dat noodig zijn, om de Oost en West-Indische deelen van Nederland op te heffen uit den staat van verval, waarin zij verkeeren en ze in het wederzijdsch belang, voor Nederland te behouden.»

Wij zagen te Apeldoorn eene nauw aaneensluitende en overtuigende samenwerking om er eene afdeeling te vestigen, die zich niet tevreden zal stellen met lijdelijk aan te zien, wat er in den Haag en door het Hoofdbestuur zal worden gedaan, maar die, geheel in den geest onzer statuten, zelve krachtig zal werken, om in alle rangen en standen onzer maatschappij oprechte belangstelling voor de Koloniën op te wekken.

Het goede voorbeeld vinde navolging op tal van andere plaatsen!

Oost-Indische berichten.

«Oost en West» in Nederlandsch-Indië. Zijn de Javanen lui? en advies van den mantri Kaboepaten Ponorogo aan het gouvernement om de javanen van ondergang te redden. De lepra-ziekte. Het Tehuis voor meisjes te Buitenzorg. Tabaksoogst in het Solosche. Koedoes een gevaarlijke negorij. Zeevaartschool met opleidingschip in Nederlandsch-Indië. De pretendent Sultan.

Als vervolg op ons vorig bericht betreffende «Oost en West» in N. I. verneemt men thans uit het Bat. Nbl. nader, dat het bestuur het oog heeft op een gebouw in de wijkbuurt Rijswijk, om haar permanente tentoonstelling te openen, terwijl een administrateur aan het hoofd daarvan zal geplaatst worden.

Reeds zijn een aantal voorwerpen aangekocht, bestemd om deel uit te maken van de inzending uit N. I. op de tentoonstelling te Osaka. Daaronder bevinden zich fraaie stukken houtsnijwerk uit Japara, geëxposeerd koperwerk van Soerabaja, weefsels en batik uit de Vorstenlanden, Pecalongan enz., vlechtwerk uit de Preanger, goud- en zilverwerk uit Midden-Java, een fraai uit hout gesneden hindoebeeld van Bali, voorwerpen van tin uit Banka enz. Ongetwijfeld zal deze inzending op de tentoonstelling in Japan de aandacht trekken.

In een circulaire vestigt het bestuur de aandacht in het bijzonder op de permanente tentoonstelling, (tevens verkooplocaal) die te Weltevreden zal worden geopend en ten doel heeft de inlandsche nijverheid meer tot haar recht te doen komen, d. w. z. te trachten den inlander daarvan meer vruchten te doen plukken en hem daardoor in staat te stellen geld te verdienen buiten den landbouw.

Daartoe zal de vereeniging de verschillende takken van nijverheid en kunst opsporen, welke in N. I. beoefend worden, de producten daarvan opkopen en onder de oogren brengen van het publiek, niet alléén in Indië, maar ook in andere landen; zij zal voor deze voortbrengselen een markt zoeken en de inlandsche bevolking wijzen op de voortbrengselen, welke op de wereldmarkt tegen behoorlijke prijzen kunnen worden geplaatst. Zij zal trachten de bestaande nijverheid en kunst aan te moedigen en te ontwikkelen; die, welke hebben opgehouden te bestaan wegens gebrek aan

gelegenheid tot verkoop, te doen herleven en nieuwe in het leven te roepen.

In die circulaire wordt tevens een beroep gedaan op het publiek, om moreelen en financieelen steun bij het streven om, voor den inlander door bevordering der kunstnijverheid, een nieuwe bron van welvaart te ontsluiten.

Voorwaar een ruim en naar wij hopen een vruchtbaar arbeidsveld, dat zegenrijke gevolgen voor Nederland en de Koloniën moge hebben.

Naar aanleiding van de bewering, vroeger in dit blad geuit door den heer Mr. J. C. van Haren, dat het kapitaal Java wel groote diensten heeft bezwezen, doch dat de Javanen door hun luiheid, dubbelzucht en gemis aan spaarzaamheid geen partij daarvan hebben kunnen trekken, welke zienswijze later bestreden werd door den assistent-resident van Heutz en door de redactie van dit orgaan, komt in de Sem. Ct. een opstel voor van de hand van den mantri Kaboepaten Ponorogo, overgenomen uit het Tijdschrift v. B.B., waarin hij te kennen geeft, dat elk dier bestrijders volgens zijn eigen standpunt volkomen gelijk heeft en bij een nadere vergelijking van beider argumenten, hij geen beslissing zou kunnen nemen, wiens partij in dezen te kiezen.

Zonder zich nu in dat geschil te mengen, tracht hij slechts de navolgende vragen te beantwoorden: zijn de javanen lui en welke wegen kunnen door het gouvernement worden ingeslagen om de Javanen van ondergang te redden?

Beknopt geven wij zijn antwoord op deze vragen als volgt terug:

Hij verklaart, dat de javaan is een luiard en toch niet lui is; een luiard is hij, omdat hij opziet tegen zwaar werk en zich schaamt eenigen handenarbeid te verrichten, al ziet hij ook in, dat die arbeid hem het brood verschaft; en lui is hij niet, omdat hij met ijver werkt, als hij overtuigd is, daarmede winst te kunnen behalen.

Om dit dubbelzinnige antwoord begrijpelijk te maken, wijst hij er op, dat de bevolking van Java in twee standen verdeeld kan worden, n.l.: de personen van adel of afkomst en de kleine lieden. Beide standen verschillen in hooge mate van karakter en terwijl bij de eersten de luiheid een gewone kwaal is en zij zich te hoog achten handenarbeid te verrichten, trachten de laatsten geld te verzamelen, door juist zooveel mogelijk handenarbeid te verrichten, om voor vrouw en kroost te kunnen zorgen.

Daarna gaat hij over tot een kleine uitweiding over de oorzaken van het verschil van aard van beide categorieën en beschrijft hij, hoe in oude tijden toen de Javanen nog geheel onbeschaafd waren, de sterksten en dappersten van hen als hoofden werden beschouwd, die een onbeperkte macht op hun stamgenooten uitoefenden. Zij beschikten over leven en dood, vooral na de komst der mahomedanen in de 15e eeuw en na de invoering van den Islam.

Sedert Java echter onder het Nederlandsche gezag is gebracht, is de macht der inlandsche hoofden aanzienlijk verminderd of bijna geheel verdwenen, omdat het gouvernement geen onderscheid maakt tusschen adellijken en niet-adellijken, en toch achten de eerstgenoemden het nog steeds beneden hun waardigheid om met den kleinen man om te gaan en de partij te hanteeren of om landbouwproducten te drijven; wel daarentegen een betrekking machtig te worden bij het inl. ambtenaarscorps, aan welke betrekking het dragen van een song-song of pajoeng verbonden is, een onderscheiding, welke zelfs bij een hongerebon hun ideaal schijnt te zijn. Gelukt hun dit niet, dan verkiezen zij, hetzij uit verkeerden trots, hetzij uit luiheid, liever gebrek te lijden dan handenarbeid te verrichten en komen dan meestal aan beter bedeelde familieleden tot last. Is het daarom te verwonderen, vraagt hij, dat vele inlandsche ambtenaren, ondanks de billijke regeling hunner tractementen door de regeering, dikwijls niet kunnen bestaan en zich in schulden moeten steken, zoodat de regeering thans aanleiding heeft gevonden op verschillende plaatsen creditinstellingen op te richten?

Ook andere oorzaken zijn dikwijls het gevolg van hun achteruitgang, zoals: het aanschaffen van kostbare sieraden, meubelen en andere onnoodige artikelen; doch hoofdzakelijk blijft toch het onderhouden van bovenbedoelde familieleden. Ook vele lieden van lage afkomst, eenmaal in het kader der inl. ambtenaren opgenomen, stellen zich met de adellijken op één lijn en nemen dan met hun verdere afstammelingen de gewoonten en den trots van hen over. Deze klasse van inlanders kan men dus met recht van luiheid betichten.

Wat de inlanders van lage afkomst (orang ketil) betreft, deze moesten natuurlijk altijd het zwaarste werk verrichten en kan men dus in de overoude tijden deze categorie niet lui noemen, daar zij toen, behalve voor hun eigen onderhoud, ook voor hun adellijke meesters moesten werken.

Nadat Java echter in het bezit der Nederlanders is gekomen, behoefden zij slechts voor zich en de hunnen te zorgen en werd hun positie wel beter, maar toch niet zooveel beter dan voorheen en zulks als gevolg van den strijd om het bestaan met de ontwikkelde vreemde oosterlingen, die in Indië zijn gekomen met het doel daar rijk te worden.

Wanneer men toch ziet, hoe in de eerste dagen van den westmoesten de Javanen steeds druk bezig zijn met de bewerking van hun sawah's en welk een bedrijvigheid er alle pasars heerscht, niet alleen in

houd. Dat begrijpt ge natuurlijk niet. Maar, nu moeten wij een geheim bewaren, voor altijd! Kom schep moed, en leun op mijn arm. Het is mogelijk, dat ik U ben voorgelopen als een hardvochtige vrouw, maar nu beloef ik u te redden. Hebt ge mij ooit op een onwaarheid betrap? Neen, niet waar?

Welnu, ik beloef om U en uw kind te redden, en wat ik beloef, dat doe ik ook. Leun nu maar goed op mijn arm, die steunen zijn erg glad. Gij zoudt, voegde zij er bij, met een soort minachtende lach, nog heel veel moeite hebben gehad om hier een goed plekje te vinden om uw plan te volvoeren. Men zou U dadelijk wel twintig keer hebben opgevocht! Alles maar roman en comédie. Maar nu zal ik niets meer daarover zeggen. Van af dit oogenblik zal geen enkel verwijt meer over mijne lippen komen; maar, dan moet ge ook absoluut gehoorzaam zijn en stipt doen, wat ik verlang. Dat is dus overeengekomen!

Kom nu!

En, terwijl nu Ruse doobbeschaamd en heel stil neven Anne Marie voortliep, zeide deze: Ik heb een brief gekregen van Pierre. Hij gaat nu naar Chinchas een lading guano halen. Zijn reis begint waarlijk al veel te lijken op dien van den zee-man, waarvan de pastoor ons onlangs vertelde, die tot boete voor zijne zonden veroordeeld werd om voortdurend te reizen en op zee te zwerven, van het noorden naar het zuiden, en van het oosten naar het westen, tot den dag des oordeels. Rose hief een smeekenden blik tot haar op, zij gevoelde zich tusschen die wel ruwe, maar toch ongetwijfeld beschermende handen even onbekwaam tot willekeurige handelen als een door de golven heen en weer bewogen licht voorwerp. Waar zal het worden heengeworpen?

den handel van verschillende veldproducten, maar ook van andere artikelen van huiselijk gebruik, waarvoor een Europeesche boer zich niet behoeft te schamen, zal men zich zeker niet scharen onder de geleerden van den heer van Haren's carspel.

Wij zullen verder niet eens spreken van de duizenden bouws rijdende padi, welke door de ijverige handen der Javaansche vrouwen in de brandende zon, dikwijls in een temperatuur waarvoor elke europeaan zal terugdeinzen, worden geplukt en geoogst.

Wat de wegen betreft, die door de regeering moeten worden ingeslagen, om de javanen van ondergang te redden, acht hij het zeer noodzakelijk, dat de regeering zorge, dat de personen van afkomst en voornamelijk de inlandsche ambtenaren de Nederlandsche taal machtig worden en wel om hun oude adats met de westersche begrippen te verwisselen. Hierdoor worden zij bekend met de middelen, welke de Europeanen bij hun arbeid bezigen en met de leefregels der Europeanen. Dat zij door hun kennis van de Nederlandsche taal inbeelding zullen krijgen en brutaal worden acht hij niet waarschijnlijk, daar de Javanen, in casu de inlandsche ambtenaren, thans zich bewust zijn, dat zij door hun meerdere kennis van de Nederlandsche taal ver boven hun landgenooten staan, welke die taal niet machtig zijn, zoo zelfs, dat zij, die deze taal vroeger als een bijzaak hebben beschouwd, haar thans als hoofdzaak zijn gaan beschouwen en die trachten aan te leeren, ten einde in kennis niet achter te staan bij hun andere landgenooten.

Bestaat er nu eenmaal een goed ontwikkeld hollandsch sprekend inlandsch ambtenaarscorps, dan zal het beter de bevolking kunnen beschermen tegen vreemde invloeden en haar kunnen voorlichten in alle zaken, o. a. ook van bijgeloof of offeranden enz., waarvan zij thans wegens hun onkunde niet het belachelijke zien, overtuigd als zij zijn, dat ze tot hun godsdienst en gewoonten behooren en steeds moeten worden opgevolgd.

Tot nu bestaan de diensten der inl. ambtenaren of wel hoofden voornamelijk in het blindelings opvolgen der door hun superieuren gegeven bevelen, niet wetende of die handelingen strijdig zijn met, dan wel overeenkomstig de belangen der bevolking of met de wet. Zelden vindt men dus inl. ambtenaren, die er een eigen meening op na houden en dus wettige van onwettige handelingen kunnen onderscheiden.

Het kan z. i. niet de bedoeling der regeering zijn, dat die ondergeschikte ambtenaren geheel onbevoegd worden verklaard tot oordeelen, daar op die wijze al zeer weinig terecht komt van de goede bedoeling der regeering, die de inlandsche ambtenaren als hoofden der bevolking beschouwt. Het eenige dus om hierin verandering te brengen is z. i.: het aanleeren der hollandsche taal, welk leervak op alle inlandsche scholen van de 1ste klasse verplichtend te stellen ware, en het oprichten van scholen voor dochters van aanzienlijke inl. ambtenaren, met dien verstande, dat die scholen niet op de 3 hoofdplaatsen van Java alléén, maar op alle hoofdplaatsen der residentien en als 't kan ook op elke afdeeling-hoofdplaats worden opgericht, aangezien het tegen de indische adat strijdt, dat die dochters zonder streng toezicht zich ter voltooijing van hun studien zoo ver van de ouderlijke woning verwijderd.

Verder stelt hij voor op de 3 hoofdplaatsen van Java eenvoudige ambachtsscholen voor kinderen van niet-aanzienlijke inlanders op te richten en ook huisnijtscholen tot stand te brengen.

Bestaan tegen dit laatste bezwaren, dan zou men gemakkelijk en zonder veel kosten de nu bestaande 2e-klasse inlandsche scholen kunnen hervormen, door toevoeging aan die scholen van enkele leervakken, met vermindering van de tegenwoordige minder noodzakelijk geachte leervakken. Men verdeelt die scholen bijv. in twee afdelingen, in de eerste waarvan slechts onderwijs wordt gegeven, in het lezen, schrijven en rekenen en in de tweede alléén in handenarbeid.

Wij zijn den mantri-kaboepaten Ponorogo, R. Tjokroamiprodjo, dankbaar voor zijn mededeelingen en opmerkingen in het belang van de goede zaak, welke allen, die het wel meenen met het lot van den Javaan, met hart en ziel moeten voorstaan.

Nog een andere groote plaag in Indië, dan die wij in een der vorige overzichten reeds bespraken, is zeker wel de zoo zeer gevreesde lepra-ziekte.

Vele geneeskundigen hebben zich dan ook steeds — maar helaas te vergeefs — beijverd, om een afdoend geneesmiddel of serum daartegen te ontdekken. Het getal lijdens aan deze ziekte, die inhaemsel is in Japan, China, West-Indië, op de Hawai-eilanden en in onze O.-I. bezittingen, is gedurende de laatste 25 jaren belangrijk toegenomen, o. a. in N.-Amerika, Brazilië, Noorwegen, Spanje, Zuid-Rusland en Ysland. In Indië vindt men op elke plaats lepra-lijdens, vooral in het Solosche, zoowel onder den armen als onder den goeden stand, zoowel onder europeesche heeren als dames.

Wat door honderden geleerden van naam te vergeefs is gezocht, moet door den chineesche docter sinech Tio Khim Bing zijn gevonden. Hij heeft gevallen van lepra genezen, maar niet in een paar dagen, soms eerst na maanden of jaren.

Deze blijde tijding heeft zich, volgens de Locomotief, waaraan dit overzicht is ontleend, voortbewogen tot in de bureaux van den Directeur van O. E. en N. van den Chef van den geneeskundigen dienst en van den Resident van Soerabaja.

Op het veilige strand, of verblijft tegen de harde rotsen? Die angstige overwegingen waren gewis te zien op haar gelaat, want Anne-Marie vervolgde: Vertrouw maar op mij, dat zal u zeker niet berouwen!

Een paar dagen later lieten de twee vrouwen het huis te Port-Louis over aan de hoede van de dienstmaagd, en, onder voorwendsel, dat het haar verveelde nog langer op de terugkomst van Magorrec te wachten, wilden zij naar Engeland gaan, om hem tot daar tegemoet te reizen. Dat was dan meteen een aangename afwisseling.

Een ieder verbaasde zich over die afreize, die naar men dacht, alleen geschiedde ter wille van Rose, die Anne-Marie toch niet mocht lijden, dat wist men algemeen.

Sommigen vermeende te weten, dat dit zoo door Magorrec was bevolen.

Ja! dat zal het zijn, besliste men. Die ijdeluit zal haar man hebben overgehaald, toe te stemmen, dat zij niet voor de tweede maal een winter te Port-Louis zou behoeven door te brengen. Dat is alleen maar goed voor ons, arme menschen, voegde Madame Lehir er boosaardig bij. En als Anne-Marie nu weggaat, met wie moet ik dan 's avonds mijn partijje maken? Van af het oogenblik, dat Anne-Marie den toestand beheerschte, veranderden hare manieren en haar geheele gedrag op eene wijze, dat het de verbazering moest opwekken van een ieder, die niet wist, dat zij heerschzuchtig maar tevens ook grootmoedig en edelmoedig was. Zij had nu waarlijk medelijden met het ongelukkige wezen, dat, ten gevolge van een vreeselijke misstap, zo geheel aan haar genade was overgeleverd. De vroegere mededingster bestond nu in 't geheel niet meer voor haar. Als zij wilde, kon zij

Dank zij het initiatief van den Directeur van O. E. en N., is men nu reeds druk doende om achter de waarheid te komen en zou het een geluk voor de menschheid zijn, wanneer het waarheid blijkt dat het serum is ontdekt en zou het een daad van groote humaniteit zijn, als de regeering, bij gebelken deugdelijkheid en proefhoudendheid van het middel, er toe kon besluiten dat geneesmiddel ten koste van wat dan ook van den chinees af te koopen.

De geruchten, als zou die chineesche docter wegens oplichting worden vervolgd, schijnen dus van grond ontbloot te zijn.

Ook in de Ceylonsche bladen leest men van onderzoekingen van Dr. van Houtum, een der in Z.-Afrika gevangen genomen ambulance-geneesheeren en wordt beweerd dat deze onderzoeker er in geslaagd is de lepra-bacil in vischbouillon aan te kweken.

Men verwachtte, volgens de Sumbode, veel van deze belangrijke ontdekking.

Een nog weinig bekende stichting is het Tehuis voor meisjes te Buitenzorg. Dit Tehuis werd, blijkens een schrijven aan het Centrum, indertijd opricht door een dame, die hiertoe door de Loge in staat gesteld werd. Deze inrichting begon in den laatsten tijd wat te verlopen, maar moet alles onder de tegenwoordige nieuwe leiding weder uitstekend gaan. De meisjes — er zijn daar nu twaalf internen van 5-16 jaar — zien er netjes uit; op manieren en taal wordt bijzonder gelet. Het zijn meerendeels kinderen van ouders, die weinig kunnen betalen, een soort kostschool dus voor minvermogenen. Het kostgeld bedraagt f 25 per maand, terwijl de kinderen voor eigen kleeding moeten zorgen, maar naarmate van de omstandigheden betalen sommigen slechts f 10 per maand voor alles, met tegemoetkoming van de Loge. Het eten is uitmuntend, zelfs overvloedig te noemen, de meisjes gaan naar de lagere scholen en de andere hebben naar verkiezing privaattlessen en zelfs conversatielessen in de vreemde talen.

Het volgende jaar wil men, middels een te houden loterij, de inrichting uitbreiden en verbeteren.

Uit Solo wordt aan het Soer. Nbl. medegedeeld dat, ten gevolge der aanhoudende droogte, de tabaksoogst op de huurlanden daar als mislukt kan worden beschouwd.

Uit de Sem. Ct. blijkt dat Koedoes een gevaarlijke negorij is, waar kinderen van bestuursambtenaren nog liefst, aan vergiftiging sterven alsof het niets is. Men vermoedt dat de dood van het kind van een controleur in nauw verband staat met de oprichting van een schietbaan aldaar, waarvoor door dezen controleur een terrein was gekozen, waar een oud heilig graf stond en dat voor het doel werd opgeruimd.

Wederom dus dat ongelukkige bijgeloof! Wenschelijk is het, dat het onderzoek moge leiden tot klaarheid, opdat de schuldige zijne welverdiende straf niet ontga.

In de jongste aflevering van het Nederlandsche Zeewezen wordt krachtig aangedrongen op het in het leven roepen niet alleen van een zeevaartschool, maar ook van een opleidingschip in N. I. Met het oog op de uitbreiding der vloot van de Kon. Paketvaartmaatschappij en de opening der stoomvaartmaatschappij, welke tusschen Java, China en Japan met een rijkssubsidie geopend wordt, zou men dus voor een zeevaartschuldschool in N. I. ook in het belang der bestrijding van het toenemende pauperisme.

Aanbeveling zou het verdienen een opleidingschip te Soerabaya te stationneeren, waar indische jongens hun opleiding voor het zeemansvak kunnen bekomen.

Groote stoomvaartmaatschappijen, handelslichamen en particulieren zullen gaarne een dergelijke onderneming, van regeeringswege opgezet, financieel willen steunen.

Zooals wij reeds vroeger hebben medegedeeld, zou de bekende kweekschool voor stuurlieden en gezagvoerders, ten behoeve der Indische scheepvaart, door de Kon. Paketvaartmaatschappij te Batavia opgericht, eerstdaags worden geopend.

Van den G. G. van Ned. Indië ontving het Dept. van Koloniën telegrafisch bericht, dat de Gov. van Atech gemachtigd is om den pretendent Sultan voorloopig een maandgeld van f 1000 toe te kennen en diens zoon voor zijn opvoeding naar Batavia te zenden. Het algemeen Handelsblad vernam p. r. telegram uit Batavia, dat Gov. van Heutz den pretendent heeft verzocht mede te werken om den oorlog te doen eindigen en de vijandige hoofden te doen terugkeeren.

West-Indische Berichten.

Eerste W. Ind. Goudbagger Mij.

Omtrent de uitkomsten van het baggeren naar goud in de Saramaccarivier, wat indertijd al dadelijk bij 't begin der werkzaamheden moest gestaakt worden, door het breken van een der voornaamste machine-deelen, lezen wij het volgende in „O. W.“:

Op verschillende plaatsen in de rivier, werd na de terugkomst van den directeur, den heer Thomassen, op werk gebaggerd, waarbij in tien dagen een product werd verkregen van ruim 3/4 kilogram goud. Werd de vorige keer, in hoogere lagen, fijn goud gevonden, bij het dieper baggeren bleek thans dat de bodem

immers met een enkel woord bewerken, dat de afgodische liefde van Pierre voor Rose veranderde in haat en afgrijzen. Zij had het maar te willen!

Maar juist omdat die wraak zoo makkelijk was, wilde zij er niet toe besluiten. Het scheen haar als een lafheid tegenover dat zoo hulpeloos en ongelukkig wezen, als een wredeheid vooral tegenover Pierre, die daardoor radeeloos ongelukkig zoude worden, zóó ongelukkig, dat zij hem wel nooit meer zou kunnen troosten.

Met verachting uit huis gejaagd, zou Pierre daarom toch de overspelige vrouw nooit vergeten, of uit zijn hart kunnen bannen; maar, in plaats van het geluk van haar nabijheid, zou hij dan de ellende en de smart gevoelen van haar afwezen' en daartoe wilde Anne-Marie in geen geval medewerken, zij vreesde bovendien, dat dan Pierre wellicht — zonder het te weten of te willen — altijd een wrok zoude behouden tegenover haar, die de schanddaad van zijn vrouw hem had geopenbaard.

Daarenboven was zij werkelijk geroerd door de nederige en willoze houding van de arme Rose, die met de gewone variabiliteit van haar gemoed nu ineens, niet alleen al haar hooghartigheid had afgelegd, maar zelfs tegenover Anne-Marie de grootste aanblijkkige en dankbaarheid toonde en haar al hare liefdesgeheimen biechtte; terwijl zij daarbij op de heftigste wijze betuigingen gaf van een berouw, dat wel onvermijdelijk is, als alle opwinding en hartstocht geheel verdwenen zijn, en de straf van den misdad onafwendbaar schijnt! Zij hechtte zich nu aan Anne-Marie, en begon al meer en meer te houden van de vertrouweling, die aan zwakke karakters als het ware onmisbaar is.

(Wordt vervolgd.)

grootendeels grofkorrelig goud bevat. De productie — die wij in de gelegenheid waren te bezichtigen — bestaat voor een deel uit kleine pépites. Zelfs kwam bij het baggeren een stuk gedegen goud te voorschijn, wegende 297 gram, met een waarde van ruim f 400. Het spreekt, dat na zoo'n vondst in de bedding der Saramaccarivier, met gespannen verwachting de verdere resultaten worden tegemoet gezien. Ook behoort niet gezegd, dat zoo spoedig mogelijk met de feitelijke exploitatie zal worden aangevangen en wel nog in deze maand.

De baggermolen bleek zeer goed aan het doel te beantwoorden. Slechts eenige veranderingen in ondergeschikte beteekenis, zijn door de praktijk noodig gebleken.

Wijziging van Arbeiders-contracten.

De Gouverneur heeft een hoogst gewichtig vraagstuk geopend, door de benoeming van een Commissie bij Gouv. Resolutie van 29 November 1902, tot onderzoek van de wenschelijkheid omtrent wijziging van bestaande en het tot stand brengen van nieuwe bepalingen in zake het arbeiderscontract.

De opdracht heeft een wijde strekking. De commissie heeft zich verdeeld in twee sub-commissiën. De eene zal onderzoeken het immigrantencontract; de andere het contract voor gouddelvers en balatableers. In verband met het laatste deed zich de behoefte gevoelen aan uitbreiding der commissie, met nog eenige leden, waarvoor, naar wij vernemen, zijn aangezocht de heeren C. Douglas, balata-industrieel, en L. Koolhoven, goud-industrieel.

Waar zulke verreikende plannen in overweging zijn, gelooven wij dat het alleszins op den weg ligt van belanghebbenden, ook hunnerzijds een stem te laten hooren. Het is beter, vooraf zich te doen hooren, dan later wanneer men voor een fait accompli staat, te protesteeren tegen eventuele ongewenschte veranderingen.

Zoo bijv. de wijziging van het arbeiderscontract voor immigranten.

Er zijn er die wijziging van dit contract allerminst gewenscht achten.

Het bedoelde contract is een voortvloeijsel uit het, bij Publicatie van 27 Mei 1872 afgekondigd Kon. besluit van 17 Maart 1872 No. 16, betreffende het tusschen Nederland en Groot-Brittannië gesloten tractaat over Immigratie van Britsch-Indië.

Eene wijziging van bedoeld arbeiderscontract zou niet zonder medewerking der Britsch-Indische Regeering tot stand kunnen komen.

Sedert 1867 wordt dit contract door den Nederlandschen Agent te Calcutta, met goedkeuring en medewerking van de Britsch-Indische Regeering, met emigranten aangegaan. Het bevat vele gunstige bepalingen voor emigranten, waarin het, naar veler meening, zaak is, geen verandering te brengen. Wat meer zegt, het contract betreffende emigranten van Br-Indië naar de Engelsche koloniën, als Demerara, Trinidad, Jamaica, enz., is conform aan dat voor Suriname. De vraag schijnt dus gewettigd, waarom het contract dat sedert eettijde jaren goetd, geboeren is voor de Engelschen, ook niet goed zou zijn voor de emigranten naar Suriname.

Er valt, ook naar onze meening, veel te zeggen voor het behoud van het tegenwoordig contract, dat ongetwijfeld veel behartenswaardige punten bevat.

Een andere vraag is echter, of de toepassing van het contract, volkomen is zooals het behoort. Is het toezicht van de zijde der autoriteiten voldoende? Zou het niet wenschelijk zijn, dat de districts-commissarissen, de Agent-Generaal en de Sub-Agent voor de Immigratie, meer de plantages bezochten? zooals wij meenen dat in Demerara het geval is. En is de wijze waarop quaesties over taken en loonen thans worden onderzocht, uitsluitend door enkele collega-planters, wel de meest wenschelijke?

Een andere belangrijke vraag is, of het tarief van 1861, betreffende taken en loonen, geen wijziging behoeft. Dat tarief dateert uit den slaventijd, en men is het er vrijwel over eens, dat sommige taken in dat tarief zeer willekeurig gesteld zijn. Ook heeft dat tarief als maatstaf den tienurigen-werkdag, terwijl voor de tegenwoordige arbeiders een werktijd van 7 uren daags geldt.

Wij zijn hierboven slechts oppervlakkig op de quaestie ingegaan; genoeg echter om aan te toonen hoeveel belangrijke vragen zich daaraan vastknoopen. Dit laatste geldt ook voor 't onderzoek van het arbeiderscontract voor gouddelvers en balata-bleeders. Belanghebbenden bij die contracten dienen hun meening in deze aangelegenheden te doen hooren, hetzij door vooraf bijeen te komen en overleg te plegen, hetzij door directe bemiddeling van de pers. Ongetwijfeld zal de Commissie, bij hare beraadslagingen, gaarne rekening houden met degelijke opmerkingen en goede wenken van de zijde van belanghebbenden.

RECLAMES.

Mej. MOONEN—HENNES,
Bilderdijkstraat 98, alhier.
UITZENDING van DINERS.
Kamers met pension te huur.

Abonnement geldig in
BERLITZ
meer dan 170 steden
SCHOOL
ALLE MODERNE
TALEN
Onderwijs Vertalingen
ALLEEN 1ste 1138
NOORDEINDE
Overschouwd wordt tegen eegstige nabootsing

Van vreemde Koloniën.

Madagaskar.

Het ligt niet in mijn bedoeling om een geschiedkundig aperçu te geven van de wording dezer fransche kolonie, van den jarenlangen strijd tusschen de Engelsche en Fransche belangen op dat eiland, van de vestiging van een Fransch protectoraat na die onzalige, slecht voorbereide en slecht uitgeruste expeditie, waarbij duizenden jonge Franschen, het leven verloren of hunne gezondheid inboetten, noch van de overwegingen, die de Fransche regeering bewogen om de rol van beschermvrouwe te laten varen en in 1896 Koningin Ranavalona van den troon van Emyrna vervallen te verklaren en Madagaskar te annexeeren. Het is voor de bestuurs-handelingen van den tegenwoordigen gouverneur-generaal, Generaal Gallieni, dat ik voor een oogenblik de aandacht der lezers van dit blad vraag.

Gekomen op een oogenblik, toen in de maand September van het jaar 1896 een hevige opstand in het Noorden van Madagaskar woedde en de Fransche vestiging te Tananarive, met een voorraad levensmiddelen voor nog slechts 12 dagen, door de opstandelingen met algehele insluiting werd bedreigd, was het zijn eerste werk om de Malgassische hoofdstad te proviandereeren.

Daarbij kwam duidelijk de ellendige toestand van den weg, die naar Tananarive voerde aan het licht.

De 500 muilieren, die voor den opvoer van vivres werden gebezigd, bezweken alle tengevoel van de op den tocht van de kust naar het binnenland doorstane vermoenissen. De wegen, die de Franschen op het eiland aantroffen, waren allerlendigst en niet in de laatste plaats kon zulks getuigd worden van de toegangen tot de Malgassische hoofdstad, welke veiligheid de vorsten der Hovas, van den stam die eene soort souvereiniteit over de andere bewoners van het eiland uitoefende, waarschijnlijk op die wijze meenden te verzekeren.

Nadat de rust in 't land hersteld was deed Generaal Gallieni onmiddellijk een aanvang maken met het traceren en den aanleg van een voor voortuigen geschikten weg, ter verbinding van Tananarive met Tamatave aan de kust. Dat vorderde een reuzenarbeid, waarmee men eerst in het einde van het jaar 1900 geroed kwam. De daardoor verkregen verbeterde gemeenschap komt behalve aan de handelaren, die voor het vervoer van goederen, door middel van dragers, langs bedoeld traject in 1900 nog 225 franken per ton moesten betalen en nu voor 't vervoer per as of door dragers 70 tot 150 franken per ton hebben te voldoen, ook aan de geheele inheemsche bevolking der hoogvlakten ten goede, gelijk ten vorigen jare bleek toen in de acht eerste maanden van daar een hoeveelheid rijst ten bedrage van 2500 tonnen kon worden afgevoerd naar de kuststreken, waar het inheemsche product vroeger niet met de uit Indo-China en Engelsch-Indië ingevoerde rijst had kunnen concurreeren. Dit kan een spoorslag wezen voor de bevolking der bovenstreken om aan de rijstcultuur verdere uitbreiding te geven en de aanleg van een spoorweg, waarvoor generaal Gallieni steeds en met succes geijverd heeft, zal zeker niet nalaten daarop invloed uit te oefenen.

De gouverneur kwam er echter in zijne, bij de opening van de eerst-voltooid sectie van dien spoorweg, Brickaville aan de bevaarbare Vohitra — Sandrantsebona op den weg naar Tananarive, gehouden redevoering rond voor uit, dat het ijzeren ros in de eerste plaats dienst moest doen om den Franschen

handelaar den toegang tot het land der Hovas te vergemakkelijken.

Toch blijkt uit de, door hem den 12n December 1900, nadat den 14n April van dat jaar door het Fransche parlement aan de kolonie was toegestaan om voor den aanleg eener spoorwegverbinding van Tananarive met de kust een leening van 60 miljoen franken te sluiten, gegeven algemeene instructiën betreffende dien aanleg, dat hij het nut er van voor de inheemsche bevolking niet over het hoofd zag.

Den Franschen administrateurs of bestuursambtenaren zoowel als den inlandschen gouverneurs werd voor oogen gehouden, dat het te ondernemen werk ook voor het land van het grootste belang was, zoodat medewerking van alle zijden mocht worden verwacht om het tot een goed einde te brengen. Die wenk of parentah alocs miste zijne uitwerking niet, toen het van elders ontboden werkvolk minder voldeed. Men heeft, zooals de, met het toezicht op den aanleg van den spoorweg belaste kolonel der genie, Roques, meedeelde niet meer over gebrek aan werkvolk te klagen gehad sedert de aannemers uit dien hoofde er het bijtje bij hadden moeten neerleggen en het werk door het gouvernement moest worden overgenomen.

Het zij echter vermeld, dat de werklieden niet alleen een behoorlijk loon ontvingen, dat van 100 tot 180 centimes daags boven de hun te verstrekken voeding varieert, maar ook op een goede geneeskundige behandeling kunnen rekenen.

Langs den geheelen weg worden bij de voornaamste werk-etablissemten posten opgericht, aan wier hoofd een inlandsch geneesheer staat. Die posten mogen niet verder dan 3 kilometers van het eerste daaronder ressorteerende etablissement verwijderd zijn. Er waren in de maand October l.l. 9 zulke posten aanwezig, waar echter geen zware zieken in behandeling blijven. Hiervoor dienen de hospitalen langs de lijn, waarvan er op genoemd tijdstip 3 aanwezig waren, terwijl een vierde hospital voor de 3e sectie van den spoorweg in aanbouw was. Een der hospitalen, die alle door een officier van gezondheid worden gediregeerd, dient voor opname van geëvacueerden. Bovendien is in elke sectie een officier van gezondheid belast met de geneeskundige behandeling van het Europeesch personeel en met het toezicht op de naleving der hygienische voorschriften in de tot zijn ressort behoorende kampen.

Het aantal werklieden wisselde in het afgelopen jaar af van 6000 tot 12000, waarvoor gemiddeld 7 officieren van gezondheid en 9 inlandsche geneesheeren beschikbaar waren.

Dank zij de genomen maatregelen bleef het ziekte- evenals het sterftecijfer onder de werklieden in het, vroeger om zijn ongezondheid beruchte dal van de Vohitra op eene hoogte, die geen verschil aanwijst in vergelijking met de voor de lager gelegen streken van het eiland geldende normale cijfers.

Behalve de hier genoemde verbindingswegen werden nog tal van andere onder het bestuur van generaal Gallieni aangelegd, aan wie de kolonie ook den aanleg van het bestaande telegraafnet heeft te danken.

Na nu nog te hebben meegedeeld dat de rente van voorgenomde leening door den Franschen Staat wordt betaald, met dien verstande dat de kolonie leening en rente in 60 jaarlijksche paymenten moet inlossen, wil ik even iets van de doktor-hovaschool vertellen.

Voordat de Franschen zich als heeren en meesters op Madagaskar installeerden, hadden Engelsche en Noorsche zendingen reeds vele Malgassen in de geheime der geneeskunde ingewijd, zooder hun echter deugdelijke kennis van het vak bij te brengen.

Drie maanden na zijn aankomst in de kolonie, dus nog in hetzelfde jaar, waarin Madagaskar ter wille van hoogere politiek de metamorphose van protectoraat tot kolonie onderging, riep generaal Gallieni te Tananarive een school voor inlandsche geneeskundigen in het leven.

Het onderwijzend personeel der school bestaat thans uit een officier van gezondheid, als directeur, 4 officieren van gezondheid, 1 militair apotheker, 1 civiel geneesheer en 1 inlandsch geneesheer. Wat zou Dr. Roll te Batavia wel van zoo'n personeel zeggen?

Het leerplan, dat geheel op de leest der geneeskundige faculteit te Montpellier is geschoeid, is over 5 jaren verdeeld. Na afloop daarvan wordt aan die leerlingen, die de lessen met succes gevolgd hebben, het diploma van inlandsch geneesheer uitgereikt, hetwelk hun in den dienst der kolonie een tractement van 1500 tot 2500 franken waarborgt.

Op het einde van het jaar 1900 werden 4 leerlingen met buitengewonen aanleg, op kosten der kolonie, naar Montpellier gezonden om er hun studien te voltooien en den franschen doctorgraad te halen.

Aan de school te Tananarive is een inlandsch hospitaal verbonden, benevens een inrichting tot opleiding

van vroedvrouwen. De tegenwoordige directeur, Dr. Joudran, heeft ook weten te verkrijgen dat een laboratorium voor de toepassing der electriciteit in de geneeskunde en voor radiographie, benevens een aan de strengste eischen der hygiëne voldoende operatiezaal voor de school werden opgericht.

Het aantal leerlingen der dokter-hovaschool bedroeg onlangs 74, terwijl 46 vrouwen de verloskundige lessen bijwoonden.

Het heeft in den beginne heel wat moeite gekost om de leerlingen er toe te krijgen om zieken te verbinden. Dat was een werk, dat vroeger door slaven werd verricht en dus niet met hunne waardigheid strookte. Ook de sectie op lijken, te voren door de Malgassische regeering verboden als strijdig met de aan dooden te bewijzen eer, was geruimen tijd iets, waar ze niet toe te brengen waren. Met een zoot lijntje heeft men hen over die gewetens- en andere bezwaren weten doen heen stappen.

De Fransche regeering heeft in generaal Gallieni blijkbare iemand gevonden, die met lust en ijver de hem opgelegde taak heeft aanvaard en naar zijn beste vermogen tracht om en de belangen van zijn land en die van het volk, dat aan zijne hoede werd toevertrouwd, te behartigen.

Hiervoren deelde ik reeds eenige staaltjes mede van zijn optreden, dat echter niet altijd nagelaten heeft ernstige critiek uitte lokken.

Zoo vinden velen het maar half goed dat het gouvernement der kolonie zelf als 't ware als publicist aan den weg timmert, zooals de gouverneur doet met de uitgave van raadgevingen aan kolonisten en dergelijke. De generaal is echter van oordeel daarmee zijn landgenooten een dienst te bewijzen en laat zich door die critiek niet van zijn stuk brengen.

Ook de omstandigheden dat een militair gouverneur met nagenoeg onbeperkt gezag werd belast met de moeilijke taak om de nieuwe kolonie te ontsluiten, heeft niet nagelaten wrok te wekken, zoodat zelfs in Frankrijk, althans in sommige kringen, spottenderwijze over de militaire kolonisatie van Madagaskar wordt gesproken.

Met het oog hierop is het m. i. niet ondienstig te hooren, hoe een der meest beproefde medewerkers van den generaal, kolonel Lyauteu, zich, blijkens een onlangs in den Cercle National et Colonial te Parijs gehouden lezing, in een aan generaal Gallieni uitgebracht rapport uitliet over de wijze waarop z. i. voorloopig het oostuur behoort te worden ingericht, in de zuidelijke provinciën van Madagaskar, welke pacificatie hem door den generaal was opgedragen.

Zoo veel mogelijk moet men de inlandsche instellingen en gebruiken handhaven, gebruik maken van de adathoofden, hun de onmiddellijke uitoefening van het lokaal gezag en zelfs de rechtspraak toevertrouwen evenals het innen van belastingen, onder de controle van een enkelen politieken agent, dien men naast het hoofd stelt. Door toedoen van dezen agent, die in voortdurende aanraking met het hoofd blijft zal dit zijn blik zien verruimen, wat niet zonder invloed op zijn volk zal blijven. Door tuschenkomst van dien agent zal men langzamerhand het volk van onze denkbeelden van recht, bestuurswetgeving en voortgang kunnen doordringen, d. i. het voor onze bemiddeling winnen, die echter alles behoort uit te sluiten wat tegen de gewoonten en overleveringen dier lieden indruischt."

Waar generaal Gallieni medewerkers als kolonel Lyauteu op prijs stelde en hoog hield, kan men verzekerd zijn dat ook hij geenszins een voorstander is van het oude fransche koloniale stelsel, waarbij zoo veel mogelijk een getrouwe copie van hetgeen het moederland op het gebied van recht, bestuurswetgeving en zoo meer te aanschouwen geeft, in alle mogelijke koloniën werd nagestreefd.

Zooals we hiervoor reeds gezien hebben heeft generaal Gallieni de oude instelling van plaatselijke gouverneurs op Madagaskar behouden, waarboven de fransche bestuursambtenaren in de verschillende provinciën en districten zijn gesteld.

Wat de werkzaamheid der bestuursambtenaren aangaat ontleen ik het volgend staaltje aan het verslag van een reis van den hoofdambtenaar Moriceau, in het noorden van de provincie Majunga, voorkomende in de December-aflevering van de *Revue de Madagascar*.

De heer Moriceau was op eene, in 1901 ondernomen reis in diezelfde streek getroffen door de vruchtbaarheid van een bepaald landschap, waarin hij echter slechts een groot aantal kleine, armoedige dorpen verspreid vond liggen. Hij stelde daar een inlandsch bestuur over een nieuw district in, wees een hoofdplaats, Port Bergé, aan, gaf instructiën aan de inlandsche dorpschouwen om aan te dringen op uitbreiding der verschillende cultures, het overbruggen der moerassige kreeken en zoo voorts.

Een jaar later vond hij in het district Port Bergé een bevolking van bijna 10000 zielen, die allen ruimschoots genoeg hadden om van te leven.

ADVERTENTIËN.

BOEKHOUDEN.

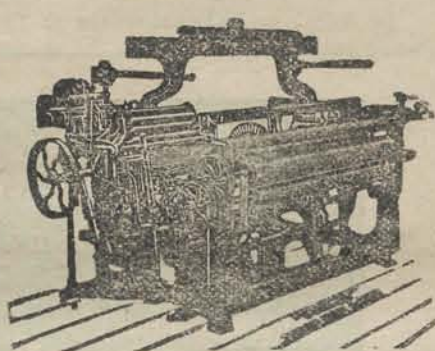
Opleiding voor Practijk en Examen.
H. VAN VEEN,
Heemskerckstraat 9, Den Haag.

Eduard Pelger,

MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN en PELTERIJEN.
Prinsestraat 39,
's-GRAVENHAGE.

A. A. KNIJVER & ZONEN,

Hofleveranciers
van H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder.
Gedempte Raamstraat 11-12,
'S-GRAVENHAGE.
Ned. Fabriek van
Banieren, Vaandels, Militaire Borduurwerken.
Inrichting voor 't borduren van
Lambrequis, Toelzittingen, enz.
Uitgebreide Weverij en Passementfabriek
voor de vervaardiging van Franjes, Embrasses en Agremanten in solide kwaliteit en iedere verlangde kleur.
CONCURREERENDE PRIJZEN.

Uitsluitend	Natuur wollen
Witte Goederen	Ondergoederen.
—	—
Uitzetten.	Tricot Goederen
—	VAN
Luiermanden.	JANSE
—	&
Uitrustingen.	TILANUS,
	FRIEZENVEEN.

Ver, Linnen en Katoen Industrie

„TWENTHE”

Piet Heinstraat 45, Den Haag.

NB. Men gelieve ons fabriek niet te verwarren met het gewone fabrieksgoed, daar zoowel Dames-, Heeren- als Kindergoed liefst naar in te leveren modellen keurig gemaakt wordt, en daarvan zoo noodig eerst een geregen pasmodel gegeven wordt.

Prijscouranten en informatiën betreffende de uitrustingen voor Oost- en West-Indië worden verstrekt door de Informatiebureaux van de Vereeniging „OOST EN WEST” Heerengracht 4 den Haag en te Weltevreden.

Th. N. Eijffinger,

Hofleverancier.

Hooge Westeinde 5. Telefoon Interc. 124. Den Haag.

Specialiteit in Behangspapieren,

Lincrusta Watton en Goudleerpapier.

Salubra (muurschildering) } Hygiënisch afwaschaar.
Tekko (zijde imitatie)

Vitrauphanie-Papier (imitatie glas in lood).

J. J. DE HAAN,

Peintre Photograaf.

V. d. Spiegelstraat 21, Den Haag.

(Voor de Indiën.)

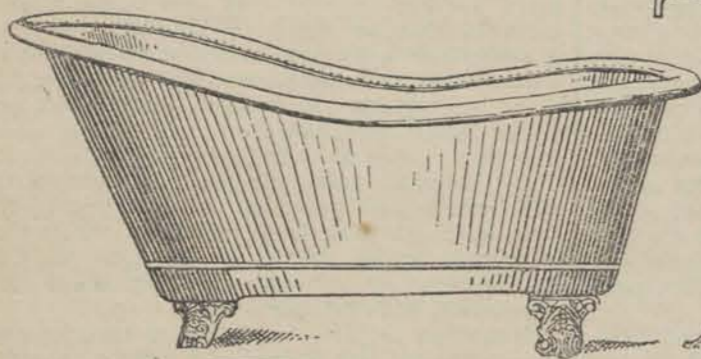
Onveranderlijke Portretten in Grisaille en Platina.

W. P. de Bock,

73 Piet Heinstraat 73, Den Haag.

Telefoon nr. 345.

Eigen fabriikaat.

Fotografie-Toestellen,

en alle toebehooren.
OOK SPECIAAL VOOR INDIË.

Gramophones van af f 38.

Monarch Gramophones
van af f 66, met Concert Soundbox.

Bestlist beste adres bij

L. Hoorenman,

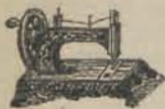
Prinsestraat 29,
DEN HAAG.

Vraagt offerte voor Ned. OOST en WEST INDIË.
Agent voor den Haag en omstreken, de Heer

A. DE SWERT.

Schenkweg 216

A. LEWENSTEIN,

Wagenstraat No. 18a, Den Haag.

Lever de beste:

NAAIMACHINES à contant en op afbetaling.

De meest nieuwe soorten steeds voorhanden.
Op alle machines kan geborduurd worden.

Onderricht gratis.
Drie jaar schriftelijke garantie.
Machines worden ook op zicht gezonden.

G. L. Arbeiter,

Spuistraat 63.

Den Haag.

HOFBONTWERKER.

Grootste sorteering van uitsluitend 1^a Pelterijen.

Speciale Inrichting tot het bereiden en opmaken van tijgerhuiden enz.

Opzetten van Vogels en Zoogdieren.

Conserveeren van Pelterijen enz., tegen de mot.

C. HOYNG,

Den Haag. — Utrecht.

Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvraag toegezonden.

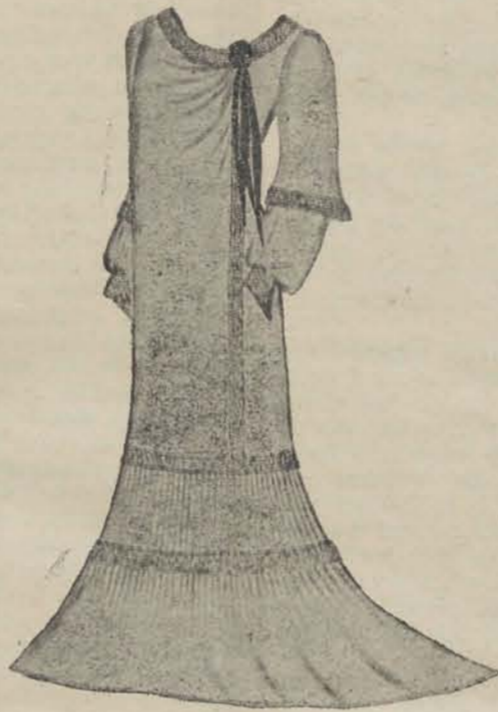
Echt Chineesche Thee,

speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

RAYON SPECIAL

„Costume Reforme”

H. J. G. HARM

La Haye,

Maison de Couture.

Haagsche Assurantie-Compagnie

voor Brand enz. van 1805
te 's-Gravenhage.
Kantoor Z. O. Buitensingel 245 b/h. Bezuidenh.
Directeuren:
C. W. VERSTEGE en Mr. W. F. G. MASTENBROEK.
Commissarissen:
Mr. W. K. F. P. Graaf van BYLANDT
Mr. J. G. GLEICHMAN.
A. J. H. VAN KAPPEN.

J. V. van den Arend.

MARCHAND-TAILLEUR.

Van Kinsbergenstraat 100.
's-Gravenhage.

Beveelt zich beleefd aan tot het
maken van

Heeren Kleding naar Maat.

ATELIER VOOR REPARATIE.

GRAMOPHONE.

Schaatsen

en

Monturen.

Simplex Sport Stores.

BUITENHOF 1, 's-Gravenhage.

FRANS ERNST.

Eenig Agent van de
Gramophone and Typewriter Ltd.

Nederlandsch Wapenmagazijn

voorheen S. DE JAGER,

HAARLEM, Barteljorisstraat 32.

's GRAVENHAGE. Spui 12.

Fabriek van Wapens en Schermartikelen.

CHAUSSURES

A. Kogels & Zoon,

56. Prinsestraat 56. — 's-Gravenhage,

Speciale inrichting voor schoeisel op maat voor zwakke
enkels en met kurkverhooging.

Magazijn van Muziekinstrumenten.

GEBR. KOK (Gevestigd sedert 1848)

's-GAVENHAGE, Gortstraat 17. AMSTERDAM St. Jansstraat 31.

Speciale inrichting voor het repareren van
alle soorten Strijkinstrumenten.

Snaren, Strijkstokken, Étuis, enz. enz.

Specialiteit in Strijkstokken:

A. VIGNERON à Paris en RICH, WEICHOLO Dresden.

F. H. BOTHE,

21, Veenestraat -- Den Haag.

SPECIALITEIT IN

GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.

Nouveauté's voor elk seizoen.

STEEDE GROOTE ASSORTEMENTEN.

BILLIJKE PRIJZEN.

Stoomvaart-Maatschappij

„ROTTERDAMSCH LLOYD”

Maidienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië

in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

van Rotterdam. van Marseille. te Port-Said. te Padang. te Batavia.

	1903	1903	1903	1903.	1903.
Sindoro *	7 Febr.	19 Febr.	24 Febr.	16 Maart	18 Maart
Salak	21	5 Maart	10 Maart	30	1 April
Lawoe	7 Maart	19	24	13 April	15
Ardjoeno	21	2 April	7 April	26	28
Goentoer *	4 April	16	21	10 Mei	12 Mei
Merapi	18	30	5 Mei.	24	26
Gedé	2 Mei	14 Mei	19	7 Juni	9 Juni.
Oengaran	16	28	2 Juni	21	23

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: Ruys & Co., Rotterdam.

De Agenten: Eijkensluysters & Tromp, Anna Paulownastraat 1 d, 's-Hage.

COSTUMES NAAR MAAT,

Gegarandeerde Coupe.

Specialiteit in:

Gekleede Costumes,

Mantelcostumes,

Mantels,

BLOUSES,

PEIGNOIRS,

Costuumrokken.

GROOTE KEUZE in:

Zwarte en Gekleurde JAPONSTOFFEN.

Lambert Waterreus,

Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.

TELEPHOON 317.

SAMBALLANS (origineele verpakking) 20 diverse soorten
per busje à 35 en 55 cts.

KLAPPERS (versch geraspt) verkrijgbaar.

Gandaria assin - Atjar temoe koentje.

Indische Siropen. - Versche Kruiden. - Manissans.

Bijblad
VAN
HET KOLONIAAL WEEKBLAD
Donderdag 22 Januari 1903.

Los en Vast, van verre.
door *Batavis-Africanus*.

Ik wil hier nu nog aan toevoegen dat generaal Gallieni het ambachtsonderwijs voor de inlandische bevolking voorbereidt; dat reeds in de maand Februari van het jaar 1897 te Nanisana, bij Tananarive, een proeftuin voor de gewone cultuurs der inheemsche bevolking is geopend, waaraan onlangs een model-hoeve is toegevoegd, terwijl bij Tamatave een proeftuin werd aangelegd, waarin de cultuurs voor de europeesche markt, van koffie, thee, cacao en caouthouc het onderwerp van studie uitmaken.

Wat is de wereld toch klein, denk ik dikwijls Zonder het ophoud te Kaapstad ter bekoming van een permit om naar Pretoria door te reizen, zou ik toch binnen 20 dagen een slordige 7000 Engelse mijlen hebben afgelegd.
Welk 'n heerlijken Koninginne-verjaardag heb ik aan boord gevierd te midden van 'n staalkaart van nationaliteiten. Hoe trotsch voelde ik me, toen mijn Wilhelmus van Nassauwe werd toegejuicht door Engelschen en Schotten, op Haar geboortefeest, toegejuicht, meer om Haar, dan om den zanger. Toen droeg de woelige zee 'n innige heilbode naar 't oude vaderland, een bede voor ons volk, Haar volk, zonder onderscheid van kleur, ras of godsdienst.
Enkele dagen daarna kwamen we te Kaapstad aan. Toen was 't zoeken voor vrienden-medepassagiers naar plaats in de altijd vieze, stoffige en overvulde hôtels. Gelukkig hij, die vrienden heeft in dit land, waar gastvrijheid nog steeds wordt betracht.
Toen moest ik 'n permit hebben om naar Pretoria te gaan. Jawel, daar had je 't: „You are Dutch?“ „Yes sir, I am“. „Ga dan maar naar uwen consul“. En van den consul ontving ik de troostrijke mededeeling, dat ik over zooveel maanden aan de beurt zou komen. Dat was me wat al te lang. Ik weer naar den permit-officer. Deze zag me eerst voor een Afrikaander aan, maar toen het hem bleek, dat hij 'n Hollander voor zich had, verwees hij mij naar den Hoogen Commissaris voor eene bespedigde afdoening van de betrokken aangelegenheden.
Ik deed aldus, en binnen acht dagen volgde het antwoord per draad: Permit toegestaan.

Het is waar, de bestaande toestand op Madagaskar is nog geenszins van dien aard dat men nu reeds met de Fransche optimisten in koor den lof der jonge Fransche kolonie zou kunnen zingen. De geheele handelsomzet van het groote eiland bedraagt thans nog slechts ruim 25 miljoen gulden. Doch men vergeet niet dat de Franschen eerst in 1896 daar de hand aan de koloniale ploeg hebben geslagen en dat b.v. in 1897 die handelsomzet door een bedrag van slechts 8 miljoen gulden werd uitgedrukt.
Het fundament is door generaal Gallieni gelegd en zooals R. Wagner in de *Deutsche Kolonialzeitung* van den 8en dezer schrijft:
„De toekomst moet ons leeren of en in welk tempo de vruchten zullen kunnen worden geplukt van de ontsluiting dezer kolonie. Voor ons (Duitschers) bestaat evenwel geen enkele aanleiding om den neus op te trekken voor de „fransche militaire kolonisatie“, en het ware veeleer te wenschen dat men voor de deutsche koloniën zich Madagaskar ten voorbeeld stelde. Bij de koloniale politiek behoort een zekere commercieele durf; met bureaucratische rekenkunstenaar ontsluit men geen kolonie.“

En zoo zit ik dan weer in Pretoria. 't Is aan een droom gelijk in menigerlei opzicht! Is dit wel 't zelfde Pretoria van vóór Augustus 1899? Is 't wel waar? Die Engelsche vlag hier, en de vertegenwoordigers van het trotsche rijk aan het Kanaal, zijn ze 't wel? Men moet er dikwerf naar kijken, om 't te kunnen gelooven, en ja, dan komt 't, dat vlijmend scherpe, bijtende op de lip en knarsende der tanden: 't Is zoo; 't ideaal is weg, en wij waren toch zoo mooi aan 't opbouwen; nog tien jaar, bij wat geven en nemen, en 't ideaal ware werkelijkheid geworden! Maar, wien de Goden verderven willen....
't Verschil tusschen B. A. en uwe pro-Boeren zit hierin: dat door mij de schuld wordt geweten, waar ze werkelijk zit, niet daar, waar men ze zou wenschen!
't Ideaal is weg en de nationale ijdelheid heeft zich afgoden gemaakt in Holland met voeten van klei. Zou met Pretoria ook onze nederlaag beginnen? B. A. is er zóó bang voor! Vloek over dit land, als 't waar zij; er gedachte er aan doet mij dit verraderlijk land haten.
Liever wat korter geleefd in een gelukkig Java, dan mee te doen aan den opbouw van een volk zonder toekomst, omdat ze den verraders in hun midden, altaren bouwden! Er is beter werk te doen in 't eigen groote Holland.

En helpt men er ook geen noodlijdende kolonie mee bovenop, zou ik hieraan willen toevoegen, terwijl het ons Nederlanders wel moet verbazen, hoe de Franschen er in vredesnaam toe komen konden om aan een nieuwe kolonie, die hun nog geen centime voordeel heeft bezorgd, zooveel ten koste te leggen.

Het Fransch-Siamesch tractaat.

Het fransch-siamesch tractaat, dat den 7den October l.l. voor Frankrijk door minister Delassé getekend werd, moet voor den 7den Februari a. s. door het Fransche parlement zijn bekrachtigd. Het is den 13den dezer in handen van de commissie uit de Kamer voor buitenl. zaken, enz. koloniën gesteld. Haar voorzitter, de heer Etienne heeft den ministers van koloniën en buitenlandische zaken nog tal van inlichtingen gevraagd. Men heeft gelijk ik reeds mededeelde, in Fransche koloniale kringen niet heel veel op met dat tractaat, dat in de plaats moet treden van de, den 3den October 1893 onder den indruk van een paar Fransche kanonneerboten voor Bangkok tusschen beide landen gesloten overeenkomst, waarbij o.a. aan Frankrijk werd toegestaan om een bezetting te Tsjantaboen te leggen tot tijd en wijze zou zijn gebleken dat Siam geheel aan de, op zich genomen verplichtingen wenschte te voldoen.

Alle comfort, alle delicatessen en exquisite gerechten van het up-to-date drijvende-hotel, laten ons daar. „warm“, terwijl de eenige wensche, de eenige behoefte, een ventilator, ons. . . „koud“ zou laten.
Hebt daarom medeliden, en wij richten ons verzoek tot U directeurs van „de Nederland“ en „de Rotterdamse Lloyd“, hebt *kastan* met den ongelukkig, die ongezien zijne afmetingen, daar gesloten ligt in het Procrustusbed, alias couchette, als een . . . meerschuijmen pijp in étui, hijgende en snakkende naar lucht!
Een elektrische ventilator is een klein toestel in den vorm van een molenfiet. Het wordt aan de elektrische leiding verbonden, op de waschtafel geplaatst en geeft een constanten, verrisschenden luchtstroom.
De ventilators op de fransche mail zijn uitsluitend ten gerieve van de eerste klasse passagiers en dan nog alleen maar tegen betaling van een uurprijs, welke b. v. voor het traject Marseille-Jokohama 25 gulden bedraagt; o. i. is dit zeer onbillijk.
In de eerste plaats is frische, koude lucht geen weelde-artikel. Men gunt dat gaarne even goed aan den stoker als aan den gezagvoerder, aan een derde, zoowel als aan een eerste-klasse passagier.

INGEZONDEN.

De reis naar Indië.

Wij vestigen de aandacht van reizigers naar Indië op de invoering van *Electricche Ventilators* — zoogenaamde fans — op de boeten van de Messageries Maritimes, en geven aan onze Nederlandsche maatschappijen in ernstige overweging, het goede voorbeeld van hare oudere zuster te volgen.
De behoefte aan koude lucht gedurende den overtocht is soms zeer groot. Vooral in de Roode zee, gedurende de maanden Juli en Augustus, is de hitte aan boord dikwerf onuitstaanbaar.
Alle comfort, alle delicatessen en exquisite gerechten van het up-to-date drijvende-hotel, laten ons daar. „warm“, terwijl de eenige wensche, de eenige behoefte, een ventilator, ons. . . „koud“ zou laten.
Hebt daarom medeliden, en wij richten ons verzoek tot U directeurs van „de Nederland“ en „de Rotterdamse Lloyd“, hebt *kastan* met den ongelukkig, die ongezien zijne afmetingen, daar gesloten ligt in het Procrustusbed, alias couchette, als een . . . meerschuijmen pijp in étui, hijgende en snakkende naar lucht!
Een elektrische ventilator is een klein toestel in den vorm van een molenfiet. Het wordt aan de elektrische leiding verbonden, op de waschtafel geplaatst en geeft een constanten, verrisschenden luchtstroom.
De ventilators op de fransche mail zijn uitsluitend ten gerieve van de eerste klasse passagiers en dan nog alleen maar tegen betaling van een uurprijs, welke b. v. voor het traject Marseille-Jokohama 25 gulden bedraagt; o. i. is dit zeer onbillijk.
In de eerste plaats is frische, koude lucht geen weelde-artikel. Men gunt dat gaarne even goed aan den stoker als aan den gezagvoerder, aan een derde, zoowel als aan een eerste-klasse passagier.

Den Haag, 13—1—1903. E. Br. à Br.

Geachte Redactie,

Het in uw bijblad van 8 Januari l. l. voorkomend ingezonden stuk van Q. N. heeft mijn aandacht ook zeer getrokken. Niet, omdat ik 't betoogde, zooals u van meening zijt, „belangrijk“ acht, maar wel, omdat ik 't artikel erg „merkwaardig“ vind.
Het is een zeer eigenaardige opvatting, om den treurigen toestand van Java, zooals die op 't oogblik is, geheel alleen te wijten aan de vruchtbaarheid van het volk, terwijl alle andere redenen daarvoor eenvoudig worden weggecijferd.
Aldus redeneerende, is 't voor Q. N. en voor allen, die op dergelijke wijze over den uiterst zorgvollen economischen toestand van Java denken, gemakkelijker, hun geweten te sussen met 't denkbeeld, dat Nederland en de Nederlanders zich dien niet aan te trekken hebben.
Tegen zoodanige bewering, valt niets in te brengen. Ieder oudgast weet, dat „Indische doofheid en blindheid“, welke ziekte in Holland ook heel bekend is, niet valt te genezen. Zelfs het radicalste en onfeilbaarste middel is daarvoor ontoereikend.
Tot bekeering van Q. N. c. s. is 't dus volstrekt niet, dat ik uwe gastvrijheid inroep om een paar van Q. N.'s beweringen even aan de werkelijkheid te toetsen, maar wel, om diens mededeelingen te onderwerpen aan 't gezond oordeel van allen, die zich over Java's critieken toestand nog geen juist oordeel gevormd hebben, zoowel wat betreft de oorzaken er van, als wat er gedaan kan en moet worden om te trachten dien weer gezond te maken.
Q. N. schijnt dus van meening te zijn, zooals men uit zijn artikel kan lezen, dat men nu reeds lijntjes kan trekken tusschen de Japanners van 30 jaar geleden en de Javanen van thans.
Dat Japan toen een vrij land was met een eigen authoritair bestuur en Java daarentegen een kolonie

is van eene Europeesche mogendheid met een ingewikkelden, tweeslachtigen regeringsvorm, wordt daarbij geheel over 't hoofd gezien.
De volksaard van den Japanner, die niet sedert eeuwen onder 't juk van een machtiger volk is gebreedeld, kan men niet vergelijken met dien van onzen Javanen, die gewend is zich de mindere te achten van den blanke.
Welke klasse heeft de ontwikkeling van Japan ter hand genomen? Immers de aristocratie van geboorte, van geld en van geest.
Die klasse bezat de macht. Toen zij dus voor zich de overtuiging bezat, dat 't voor haar land noodzakelijk was om den strijd voor 't bestaan met eenige kans van succes te strijden, zich te wapenen met alle mogelijke Westersche strijdmiddelen, (niet alleen schiet- en blanke wapens worden hier bedoeld), toen kocht zij zich dan ook, coute ce coute, met geld, offeringen, energie en euzucht, de noodig geachte kundigheden, ervaringen en wat zij nog meer behoefde.
Langzamerhand voelde zich die klasse sterker worden, en met enorme kracht werd toen het volk (de *orang ketjil*), met zijn eeuwenlangen dommel geschud.
In de geschiedenis is zoo'n volks-ontwikkeling iets eenigs.
't Is daarom van den kant der voorvechters voor de ontwikkeling van Java zoo onlogisch gedacht, om, gegeven de niet weg te redeneeren feiten en toestanden, er op te wijzen, nog eens op te wijzen en steeds te blijven wijzen, dat de evolutie van Java een aanvang zou moeten nemen, met de ontwikkeling van de klasse, die sedert eeuwen, door geboorterecht, de massa geregeerd heeft.
Om die klasse zoover te krijgen, dat zij zich in elk opzicht vrij en de gelijke gevoele van den Westering, opdat zij, in 't belang van 't Moederland en van hun eigen land, de vleugels flink kunne uitslaan, zal men toch wel op een tijdsverloop van 25 á 30 jaren moeten rekenen.
In dien tijd kan men dan immers ook langs vele wegen de „*orang ketjil*“ ontwikkelen, zóó, dat hij alsdan voor zich zelf beter gewapend is tegen den „struggle for life“ en meer waarde zal bezitten voor de gemeenschap en den staat.
De ontwikkelingsgang van onzen Javanen moet en zal langzamer gaan, dan die van een volk, dat geen overheersching (en welk een, niet waar?) kent.
Met de moedermerk is door hem sedert geslachten ingezogen, dat hij is: de overwonnene, de mindere; dat hij goed is om voor den blanke te werken en geld op te brengen; dat hij is onmondig om voor zich zelve te zorgen en te denken.
Is een „meester“ in 't algemeen op een Inlander boots, om welke reden dan ook, zoo worden de volgende beesten-namen hem naar 't hoofd geslingerd: „buffel, buffelkalf, wildzwijn, varken, hond“ (*kebo, gudedil, tjeleng, babi, asoe*), met a. w. men vergelijkt dus den Javanen met een redeloos dier, dat alleen in de wereld is, ten genoeye en voordeele van den mensch, in casu den blanken overheerscher.
Omdat hij zich zwak voelt, hoort de Javanen zonder mopperen die qualificatie aan; gelukkig voor hem, dat hij zóó beschaafd is, dat hij zich zoodanige uitlatingen niet aantrekt, en hij slechts onder zijn „*kontjo*“ (kornuiten) zoo'n scheldenden meester, voor grof en ongemaniert uitmaakt.
„Londo orak doewe adat“ „Londo kasar“ „Londo mendem“, zijn gewone qualificaties voor den Westering.
Een volk, dat men (ik bedoel hier de Nederlanders) op zoo'n wijze, zijn gevoel van eigenwaarde en van mensch-zijn heeft leeren onderdrukken, moeten wij die goddelijke gave zoo spoedig mogelijk hergeven.
Dat spoedig echter in de beteekenis van: langzaam maar zeker, voorzichtig licht ontstekende in een veelbare duisternis.
Men zal den eersten tijd te kampen hebben met wantrouwen, want de overgang van den „drainage“ — tot den „ethischen“ koers is voor die zwakke, onderdrukte hersens te groot, om ze zoo maar, zonder tegenstribbelen, als begeerenswaardige werkelijkheid aan te nemen.
Langzaam aan moet hij met de goddelijke gave van vrijheid, waarop ieder mensch recht heeft, vertrouwd raken, tot hij innig overtuigd is, dat dit kleindom inderdaad wez' zijn eigen, vollen eigendom geworden is, iets dat niemand hem meer zal kunnen en willen ontnemen.
Dan, en eerst dan pas, zal vrije immigratie wortel kunnen schieten, in een bodem daarvoor klaar gemaakt.
Hoe in Godsnaam kan zelfs de meest optimistisch gezinde idealist, de meest verstoekte „Javanen-vreter“, de meest egoistisch gestemde Europeesche Java-particulier, in de tegenwoordige toestanden eischen en verlangen, dat de „Javanen“ 't immigreren vrijwillig en in 't groot zal ondernemen?
Werpt uwe ogen links en rechts, overal, waar de „Javanen“ als immigrant komt, om zijn bestaan te rekken.
Wijst gij allen, die Indisch doof en blind zijn, één immigrant-kolonie van Javanen aan, waar de menschen vreedzaam en blij leven en werken, om alleen met weemoed aan hun geboorte-dessa terug te denken, als aan een lief visioen, zonder de lust te hebben om terug te keeren, omdat zij alles hebben, wat zij wenschen en zich inderdaad mensch gevoelen, al is dat gevoel van mensch-zijn mogelijk ook nog niet zoo geproforceerd, als dat der volken, die sedert eeuwen als vrije mannen 't levenslicht zagen.
Het werke van Mr. van den Brand wordt van links en rechts bestookt, en schijnt die brochure de fout ook aan te kleven, dat de schrijver overdreven generaliseerd heeft.
Maar . . . voor den „goed verstaander“ en voor den onpartijdigen onderzoeker blijkt uit de critiek over dat werk toch ten duidelijkste, dat de „immigrant“ Java-kolie, een bestaan lijdt, den mensch onwaardig.
Verklaringen van oud-hoofdamtbanen, zooals de heer Scherer en anderen, die in 't openbaar geuit worden: als zou de „existentie van een kolie“ voor een tabak-ondernemer en dergelijken al van heel weinig beteekenis zijn (financieel s. v. p.), spreken boekdelen.
Aan de conclusies van zoodanigen, die beverden, dat er nog veel te doen valt in 't belang van den immigrant Javanen, moet men toch in elk geval veel meer waarde hechten, dan aan die van partijdige belanghebbenden, die zelfs zoo ver gaan om te beweren, dat de koliees 't daar ginds nog beter hebben in hun immitatie-kampongs, dan de Europeesche geëmpllojeerden.
Met 't doel nu, om voor den Javanen betere en gezondere toestanden te scheppen, die thans, slechts voor een klein deel door de volksvermeerdering, zoo critiek zijn geworden, maar hoofdzakelijk een gevolg zijn van de inhale en harteloze politiek van onze regeersters, trachten de voorvechters van „Ethischen koers“, 't Nederlandsche volk duidelijk te maken, dat 't tegenover Indië een „Eereschuld“ te verrekenen heeft.
Dat op den duur een regen van honderd miljoen niets zal uitrichten tegen eene bevolkingstoename van 2½ pct. 's jaars, zal waar blijken, wanneer men de oude sleur volgt; maar de gelijktijdige vastlegging van die miljoenen in productieve werken en in de

ontwikkeling, op verschillende wijzen, van de Javaasche volksklassen, moet verbetering in de toestanden brengen.
Worden geest en karakter bij den Javanen geleidelijk en flink op een goed spoor geleid, en alle levensvoorwaarden voor een verhoogd opvlammen van energie en initiatief voorbereid, dan zal 't Javaasche volk, dat in zijn gewone leven steeds zooveel weerstandsvermogen, zooveel *ausdauer* wist ten toon te spreiden, ook wel van die voorwaarden gebruik maken, genoopt door den gewonen, natuurlijke dwang van den grooten cirkelgang der diverse volksstammen.
Van menschen lekker-maken op 't geen men niet doen kan, is hier totaal geen sprake, zoodat de rest van Q. N.'s gedachtegang buiten beschouwing kan blijven.
Wat door de verstandige en kalme deskundigen wordt voorgesteld, is wel degelijk uitvoerbaar, en aangezien die allen overtuigd zijn, dat Nederland zedelijk verplicht is, thans handelend op 't treden, ook uit eigenbelang en zelfbehoud, zoo behoort achter „het moet“ geen vraagteeken, maar wel een uitroepings-teeken te staan.
Verder onderschrijf ik volkomen, wat uwe redactie reeds gezegd heeft, en wel, dat zonder veronachtzaming van alleen Nederlandsche belangen, de Indische noodden reeds sedert lang de belangstelling van meer deskundigen op dat gebied boeien en alle Nederlandsche persorganen hun kolommen openstellen om ze voor te staan en te verdedigen.
Hoe onvaderlandschlievend wij ook schijnen, de kern van onzen gedachtegang is toch steeds: de groothed van den Nederlandschen stem.
Hier durf ik, zonder eenige ruggespraak met wien ook mijnen meer waardige en meer deskundige partijgenooten, de verzekering afleggen, dat zeker geen onzer ooit de gedachte heeft gekoesterd, om Indië ten koste van de binnenlandsche belangen te bevoordeelen.
De bevordering van de binnenlandsche en buitenlandische belangen van Nederland moeten met elkaar harmonieeren en nimmer met elkaar in strijd wezen. De belangen van Nederland en Indië zijn thans één en onsplitbaar. Geen Nederland, als hij inderdaad een goed Vaderland is, zal dit axioma zeker willen of kunnen tegenspreken.
Hoogachtend,
Uw Dw.,
WONG-TANI.
's Hage, 12 Januari 1903.

Correspondentie

Het verslag der lezing van Ds. Supheert en eenige ingezonden stukken, bleven liggen voor volgende nummers.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van N. I. VII. Volgr. Dl. I, afl. 1—2.
C. M. Pleyte: Singa Mangaradja, de heilige Koning der Bataks. . . . volgens een handschrift uit Bakara, behorende tot het legaat „Dr. H. N. van der Tuuk“. — Dr. Ph. S. van Ronkel: Over den oorsprong van het Maleische woord Satal. — Mededeelingen betreffende de Atjehsche Onderhoorigheden. — Eenige gegevens omtrent land en volk der N. O. kust van Ned. Nieuw-Guinea, genaamd Papoea Telandjang. Ontleend aan het rapport van D. A. P. Koning. (Met platen en kaart). — H. D. H. Bosboom: Tempelwachters te Prambanan? Tijdschr. van het Kon. Ned. Aardr. Gen. Jaarg. 1903. No. 1.
Aanteekeningen omtrent Bolaang-Mongondo, ontleend aan het verslag over eene reis van 7 April—20 Mei 1900, tot onderzoek naar de gemeenschappelijke grenzen van de Minahassa en het landschap Bolaang-Mongondo, door A. C. Veenhuizen (met kaart). Met naschrift. — Saramacca-expeditie. — Literatuur O. I. Archipel

De Rijnsche Zending. 33e jaarg. (1902) No. 4.
De opleiding der inlandische helpers in de zending onder de Bataks. — Eenige berichten uit brieven van Borneo.

Natuurk. Tijdschr. voor Ned.-Indië. Dl. 62 (1902) afl. 3.

In Memoriam. Dr. A. G. Vorderman. — H. J. de Haan: De cholera in Indië. — Vulkanische verschijnselen in den O. I. Archipel, waargenomen gedurende het jaar 1901.

De Indische Mercur. 26e jaarg. (1903) No. 3.
De Suiker-industrie op Java. — Les Plantes Aropicales de grande culture. — De scheikunde van het gom-elastiek. — Het isoleeren en fixeren van variëteiten. — De koloniën van Portugal. — Jaarverslag van den botanischen tuin te Calcutta over het jaar 1901—1902. De indigo-oogst van San Salvador in 1902. — Uit de oude doos, door S. Kalf. Een Indische salpeter-fabriek.

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,	30 Jan. 13 Febr.	11.30 'sav.
Rotterdam, Lloyd,	23 „ 6 „	11.30 'sav.
Genua, Nederland,	27 „ 10 „	9.15 'sav.
Marseille, Lloyd,	3 Febr. 17 „	7.45 vm.
Marseille, Fr. dienst,	24 Jan. 7 „	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,	30 „ 13 „	1.— mid.
Napels, Duits. dienst,	2 Febr. 16 „	9.45 'sav.

Via Marseille: Suppletioire verzending van brieven, briefkaarten en aangeteekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.
Via Napels: Suppletioire verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12, doch de aansluiting op het vertrek der boeten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME.

St. Nazaire, Fr.,	8 Febr. 8 Febr.	7.45 vm.
Amsterdam, Nederl.,	31 Jan. 14 Febr.	11.20 'sav.
Southampton, Eng.,	3 Febr. 17 „	11.50 'sav.

MAIL CURAÇAO.

Via Genua den 2n van elke maand, alleen op verzoek Elken Dinsdag en Vrijdag 7.20 'sav. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO.

Lissabon den 8n en den 18n van elke maand 8.19 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN.

(Teneriffe.)
Southampton. Elken Vrijdag 7.20 'sav.
Liverpool. Elken Maandag 7.20 'sav.

ADVERTENTIE.

Mevrouw M. STOFFERS
VAN SWIETENSTRAAT 134.

Gelegenheid tot onderricht in **Huishoudelijk Maleisch**. In 30 lessen kan men zich voldoende op de hoogte stellen. Informatie Bureau Oost en West.
Vervaardiging van **Indische uitrustingen**. Voorhanden: **Ind. Koelangs** (Jav. en Europ. model) ter vervanging van corset.

A. J. MESKER,

MEUBELFABRIKANT.
Hofspui 81. Telefoon No. 240. 's-Hage.

Inrichting voor **COMPLETE MEUBILEERINGEN**, zoowel in koop, als in huur.

Complete Ameublementen voor geheele huizen, boven- of benedenhuizen steeds voorradig.

Gemeubileerde Huizen te huur,

waarbij:

Huizen met 10 Kamers f 100 per maand.
Benedenhuizen ad 45 per maand.
Bovenhuizen ad 60 per maand.

Geheele Inrichtingen steeds voorradig.

GORDIJNEN. TAPIJTEN.

B. F. G. DALDERUP,

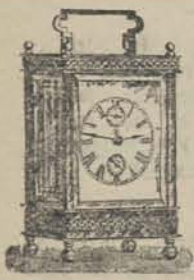
ATJENSTRAAT 68-68a-70, hoek Batjanstraat.
Het beste en voordeligste adres voor **BUSGROENTEN. UITGEWOGEN GROENTEN. ZUURKOOL. GEDROOGDE GROENTEN. GEDROOGDE VRUCHTEN. VRUCHTEN IN BLIK. GELD. ROOKWORST.**

Allan & Co.

Koninklijke Nederlandsche **Stoom-Meubelfabriek**
Magazijnen ter Meubilerij.

Meubelen,
Tapijten, Gordijnstoffen etc
DEN HAAG:

HOOGSTRAAT 16.
Rotterdam. Utrecht.

Anton Lotz,

Horloger-Opticien.
PIET HEINSTRAT 61,
's-GRAVENHAGE.

Export naar
Oost- en West-Indië.

Horloges. — Pendules.
Optische Artikelen.

Behangerij. Stoffeederij. Meubelmakerij.
Complete Meubilerij.
OBRECHTSTRAAT 173/175. DEN HAAG.
F. J. VISSER & Co.

OOST EN WEST.

RESTAURANT

open, iedereen dag der week van 10 ure v. m. tot 7 ure 's avonds.

Des **Zondags** van 12 tot 3 ure n. m.
Toegang voor leden der Vereeniging en geïntroduceerden.

Diné / 1.50 bestaat uit bijna 't dubbele van 't plat du jour.

Eenvoudige rijstafel, bestaande uit rijst, sajor of kerry, één vleeschgerecht en één sambal (*plat du jour*) f 0.80, bereid door een baboe.

Tandarts

REGENSBURG,
Laan v. Meerdervoort 40.

Spreekuur van 12 tot 4 uur.

Stoom-, Wasch- en Bleekinrichting.

OPGERICHT IN 1866.

Meermalen uitgebreid en verbeterd volgens de nieuwste en beste methode tot het wasschen, drogen, strijken en opmaken van alle Witte, Bonte, Flannelen en Wollen goederen. Alle soorten van Gordijnen.
Geeft de meeste waarborg voor eene behandeling met bacterie vrij water uit Norton wellen op ± 32 Meter beneden D.P. geboord en in een speciaal toestel ontijzerd.
Voordeelige condities voor enkel gewassen en gedroogd.
Tarieven op aanvraag gratis verkrijgbaar.

Brief adres: **GEBR. HEIJNEN.**
Witte Brug. — Den Haag.

IN ROBES
Fransche Coupe.

Maison L. Carrière „Seatio”.

Reform kleding naar keuze.

SPECIALITEITEN IN INDISCHE KLEEDINGEN.

Attesten ter inzage. **120, Van Swietenstraat 120. Den Haag**

Firma A. KOKEE.

Nieuwe Havenstraat 32^D.

UITZENDING VANDINERS.

f 0.80 - f 1.00.

Vele Indische recommandatiën.

Agentuur

Particulier Wijnhandel.

Een oude soliede Wijnhandel in een van de hoofdprovinciën, **zoekt relatie** met HH. gepens. officieren of respectabele personen, die, uit den aard hunner positie met goede familiën in betrekking staan, **ter vertegenwoordiging**.
Brieven franco lett. S, Bureau van dit Blad.

HAAGSCHE MUZIEK-HANDEL **ENDERLÉ en OOSTERVEEN**
HOFSPUI N°97. HOFSPUI N°97.

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier.

GROOTSTE KEUZE

Thee- en Presenteerbladen,
THEESERVIEZEN,

Koffiestelletjes, Bonilleirs,

enz., enz., enz.

's-Gravenhage, Hoogstraat 45.

A. N. BORSBOOM

COIFFEUR,

Heeregracht 50a bij de Princessegracht
DEN HAAG.

De Salons zijn des Zondags tot 6 uur geopend.

Schoonschrift.

In enkele lessen volkomen verbetering van het slechte handschrift. Resultaten verrassend; opleiding voor examen M. O., enz.

H. MOLL,

Hofcalligraaf van H. M. de Koningin-Moeder,
Leeraar M. O.
TOLLENSSTRAAT 98.

TOKO BAHROE.

Van Kinsbergenstraat 115,
DEN HAAG.

Ontvangen p. ss. Koning Willem III.

Gandaria assien,

Roode vischjes enz.

Levering op bestelling

Indische Diners en Gebak.

Aanbevelend,

W. BARNAS,

voorh. verb. Toko Djawa.

Pension Büchner.

Laan van Meerdervoort 498,
hoek PERPONCHERSTRAAT,
Den Haag.
Logies te bes reken
per maand, dag en week.

Magazijn „HET ANKER”

Veenestraat 49, Den Haag.

Indische Uitrustingen
voor **DAMES** en **HEEREN,**
in alle Prijzen.

Haagsch Publiciteits Bureau
Gebouw Mercurius
NOORDEINDE 33.

Plaatsing van annonces in alle bladen der wereld.

Voor de **INDISCHE BLADEN** vrage men de **bizondere voordeelige voorwaarden**

Fournisseurs de la Cour.

KOK & ZONN,

Tailleurs,

VEENESTRAAT 39,
La Haye.

Maison recommandée pour costumes „Genre Tailleur” pour Dames.

Haagsche Kofferfabriek.

Passage 53-55-57, DEN HAAG—Interc. Teleph. No. 589.
Noordblaak 93, ROTTERDAM—Teleph. No. 3424.

Grootst gesorteerde Magazijnen in Nederland van **KOFFERS, TASSCHEN EN LEDERWAREN.**

MAIL- en HUTKOFFERS, IN ALLE AFMETINGEN.

Voor H.H. Indische Officieren voorradig

het nieuw model **Mobilisatie-Koffer,**
alles eigen fabrikaat.

EERSTE

Nederlandsche Verzekering-Maatschappij op het Leven tegen Invaliditeit en Ongelukken.

Gevestigd te 's-GRAVENHAGE, Kneuterdijk 11.

DIRECTEUREN:

Jhr. Mr. W. SIX, Mr. H. GOEMAN BORGESIUS, Mr. Dr. W. P. J. BOK.

ADJUNCT-DIRECTEUR:

P. DEURINK.

SIEGEL-PIANINO.

„Zie beoordeelingen van binnen- en buitenlandsche autoriteiten, Musici en Technici.”

HOOFDAGENTSCHAP v. Nederland, Nederl.-Indië, België en Zuid-Afrika,
EERSTE NEDERL. MAATSCHAPPIJ tot Fabr. en Inv. van Muziek-Instrumenten,
voorh. D. ANSINGH en Co., Zwolle.

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE en OMSTREKEN

opgemaakt door 't Administratiekantoor der firma

FALKENBURG & Co.

's-GRAVENHAGE, Dennenweg 64,

wordt op aanvraag gratis toegezonden.

Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST” te 's-GRAVENHAGE en te **WELTEVREDEN** ter beschikking van belangstellenden.

Abonneert U op de

Bintang Hindia.

Geïllustreerd Tijdschrift voor den Inlander.

Abonnementsprijs f 3.— per jaar bij vooruitbetaling.

DIT BLAD VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN.

De Haagsche Uitgevers-Maatschappij.

„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”
HAAGPOORT 4.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeling 's-Gravenhage.

Aan het **Bureau Heeregracht 4**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur, inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken. Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der 3de Commissie, den heer G. C. A. DE WITTE, de **Perponcherstraat n° 93.**

- Een modiste die werk in Oost-Indië zoekt.
- Een Dame die lessen geeft in Noorsch, Zweedsch, Duitsch en Italiaansch.
- Drie jonge Dames voor Juffrouw van Gezelschap. Eene ook voor lectrice.
- Een bekwaame linnennaaster.
- Twee jonge Dames die als Gouvernante of Bonne naar Indië willen.
- Een gegageerd Onderofficier der Genietroepen zoekt een betrekking voor loopend beheer; schriftwerk of eene eenvoudige administratie; ook kantoorwerk in die richting.
- Eene dame voor 't les geven aan spraakgebrekkigen.
- Een Dameles geven in teekenen en portretschilderen.
- Een geroutineerd boekhouder 5 jaren als zoodanig in een hotel te Parijs werkzaam. Is tevens correspondent in de moderne talen. Uitmuntende referentiën.
- Twee Dames voor pianolessen.
- Een heer, gewezen fabricatiechef suikerfabriek, met diploma machinistenschol, voor admin. betrekking.
- Een Heer voor administratieve betrekking of magazijnmeester.
- Eene Dame te Leiden voor het maken van uitzetten.
- Een gep. Off. O. I. L. voor admin. werk zonder salaris.
- Een Heer voor Corrector aan eene drukkerij.
- Drie Dames voor waarnemen van een huishouden en naar Indië gaan.
- Drie Dames om bejaarde dame gezelschap te houden.
- Twee Dames zoeken plaatsing als Steno-graaf, ook voor les geven.
- Een jonge Dame zoekt een t' huis zonder salaris bij eene dame om deze in de avonden gezelschap te houden; kan in 4 talen voorlezen en maakt muziek.
- Drie Dames om met eene familie op reis te gaan; waarvan de éne Hollandsch, Duitsch, Fransch en Engelsch spreekt, hebben veel gereisd.
- Eene Juffrouw voor Depôthoudster.
- Een bekwaam machinist machine bankwerker voor plaatsing in Oost- of West-Indië.
- Drie gep. O.-I. ambt. voor adm. betrekking.
- Eene Dame v/h maken van fijne handwerken.
- Een Dame voor administratieve betrekking.
- Drie jonge Meisjes en een jonge Weduwe om als kinderjuffrouw mede naar Indië te gaan.
- Twee gep. ofl, reeds eenige jaren in Indië werkzaam geweest, voor adm. betrekking.
- Een geg. Conducteur der art. O.-I., met uitstekende aanbevelingen, voor admin. betrekking, toezicht houden in fabriek, concierge, enz.